БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 192 (423)
27 СЕНТЯБРЬ
СЕШАНБА
1955 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

БУГУНГИ СОНДА:

СССР Олий Совети Президиуми Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатиш тўғрисидаги битимни тасдиқлади (1-нчи бет).

Америка Қўшма Штатлари Президенти Дуайт Д. Эйзенхауэрга К. Ворошилов ва Н. Булганин ўртоқларнинг телеграммалари (1-нчи бет).

СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Булганиннинг Америка Қўшма Штатлари Президенти Дуайт Д. Эйзенхауэрга мактуби (1-нчи бет).

Германия Федерал Республикасининг Федерал Канцлери Конрад Аденауэрга ўртоқ Н. А. Булганин телеграммаси (1-нчи бет).

ТАСС раддияси (2-нчи бет).

ТЕАТР: **Ф. Жўраев, Р. Содиқова.** — «Қароқчилар» (2-нчи бет).

Пахтанинг бир граммини ҳам нобуд қилмайлик! (3-нчи бет).

Халқ демократияси мамлакатларининг матбуоти Н. А. Булганиннинг Президент Д. Эйзенхауэрга юборган мактубига катта аҳамият бермоқда (4-нчи бет).

В. М. Молотовнинг БМТ Бош Ассамблеясининг X сессиясида сўзлаган нутқи тўғрисида немис демократик матбуотининг ёзганлари (4-нчи бет).

Меҳнаткашларга медицина хизмати кўрсатишни янада яхшилайлик

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг меҳнаткашлар соғлиғини сақлаш тўғрисида қилаётган доимий ғамхўрликлари туфайли мамлакатимизда халққа чинакам хизмат қилучи даволаш-профилактика муассасаларининг кенг тормоқлари вужудга келтирилди, малакали врачлар ва медицина ходимларининг жуда кўпсонли отряди тарбиялаб етиштирилди.

Аҳоли маданиятининг ўсиши, халқ моддий фаровонлигининг тобора юксалаётганлиги, даволаш-профилактика тадбирларининг кенг кўламда амалга оширилаётганлиги, соғлиқни сақлаш муассасалари тормоқларининг кенгайиши, тез ёрдам станцияларининг кўпайиши ва уларнинг малакали врачлар ҳамда медицина ходимлари блан та'минланиши беморларни ўз вақтида ва тез даволаш имкониятини бермоқда.

Тошкентда бир неча кун давом этган СССР Медицина фанлар академияси туберкулёз институти ва Ўзбекистон туберкулёз илмий-текшириш институтининг қўшма илмий сессияси ишида Москва, Ленинград, Киев, Тбилиси, Свердловск ва Бакудан ҳамда Ўрта Осиё республикаларидан келган отоқли олимлар, мутахассислар, мамлакатимиздаги кўпгина илмий-текшириш муассасаларининг ходимларидан 600 га яқин киши қатнашди. Туберкулёзга қарши кураш ва уни тамомила тугатиш тадбирларини белгилаш юзасидан чақирилган бу сессия республикамиз маданий ҳаётида катта воқиа бўлиши блан бир қаторда, партия ва ҳукуматимизнинг халқ соғлиғини сақлаш, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилаш тўғрисида қилаётган доимий ғамхўрлигининг яна бир ёрқин намунасидир.

Ҳозирги вақтда областимизнинг шаҳар ва қишлоқларида янги аппаратура ҳамда радиологик ускуналар блан та'минланган медицина муассасаларининг кенг тормоқлари ишлаб турибди. Буларда диагностика ва касалларни комплекс равишда даволаш ишлари муваффақиятли равишда амалга оширилмоқда. Ўз касбини севган ва пухта эгаллаган жуда кўп юқори малакали врачлар ва медицина ходимлари даволашнинг энг янги ва жуда эффектив методларини қўлланиб, совет кишиларининг самимий ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

Меҳнаткашларнинг соғлиғи тўғрисида қилинаётган ғамхўрликни областимиз мисолида яққол кўриш мумкин. Чунончи, кейинги бир йил ичида областьда соғлиқни сақлаш ишларига сарфланадиган маблағ қарийб 10 процент ошди. Шу давр ичида касалхоналар, туғруқхоналар, санаториялар ва дам олиш уйларидаги ўринлар сони анча кўпайди, даволаш ишлари бирмунча яхшиланди.

Ўртачирчиқ ва Сирдар'ё районларида айниқса пахта йиғим-теримининг ҳозирги қизғин кунларида аҳолига медицина хизмати кўрсатиш яхши йўлга қўйилмоқда. ва профилактик тадбирлар системали равишда амалга оширилмоқда. Бу район поликлиникалари, амбулаториялари ва кўпгина қишлоқ фельдшерлик пунктларининг ходимлари ўз бурчларини тўғри тушинган ҳолда шу кеча-кундузда даволаш ишларини бевосита дала шийпонларида олиб бормоқдалар, шунингдек аҳоли ўртасида турли касалликларга қарши лекциялар уюштириб, медицина пропагандасини кучайтирмоқдалар.

Лекин шуни э'тироф қилиш керакки, даволаш-профилактика тадбирлари областимизнинг ҳамма шаҳар ва районларида ҳам бир хилда яхши йўлга қўйилган, деб бўлмайди. Айниқса бу муҳим масалага қишлоқ жойларида етарли э'тибор берилмаётир. Масалан, Чиноз район соғлиқни сақлаш бўлимининг ходимлари даволаш муассасаларининг ишига конкрет ва оперaтив раҳбарлик қилиб турмайдилар, улар айниқса қишлоқ касалхоналари ва медицина пунктларида камдан-кам бўладилар. Шунинг учун ҳам колхозчилар ва механизаторларга уларнинг ишлаб турган жойларида медицина хизмати кўрсатиш яхши йўлга қўйилмаган. Район поликлиникаси (бош врачи ўртоқ Раҳмонов) да эса иш соати тўғри уюштирилмаган. Поликлиника ходимлари ҳозирги пахта йиғимтерими даврида далага чиқиб, колхозчилар ўртасида актив даволаш ишларини олиб бормаётирлар.

Ма'лумки, соғлиқни сақлаш ишларини, аҳолига медицина хизмати кўрсатишни кишилар, кадрлар ҳал қилади. Бироқ, республика соғлиқни сақлаш министрлиги ва область соғлиқни сақлаш бўлими қишлоқ даволаш муассасаларини малакали врачлар ва медицина ходимлари блан мустаҳкамлаш масаласига жиддий э'тибор бермаётирлар. Бунинг натижасида айрим медицина ходимлари ўз вазифаларига мас'улиятсизлик блан қарамоқдалар, беморларни даволаш ишларида жавобгарликни тўла ҳис этмаётирлар. Масалан, Бўка районни марказидаги амбулаторияда ана шундай аҳвол юз бермоқда. Бу ерга келган ва тез ёрдам олиши зарур бўлган кишилар бош врач ўртоқ Фроловнинг келишини эртадан-кечгача кутиб ўтиришга мажбур бўладилар ёки тегишли ёрдам ололмасдан қайтиб кетадилар. Ўртоқ Фролов ўриндошлик йўли блан бошқа жойларда ҳам ишлагани учун кўп вақт бу ерга келмайди. Амбулаториядаги бутун даволаш ишлари фельдшер М. Баязитовага ташлаб қўйилган. У даволаниш учун келган кишилар блан жуда қўпол муомилада бўлади, уларга зарур медицина ёрдами кўрсатаолмайди. Медицина жамоатчилиги бундай фактларнинг содир бўлишига қарши кескин кураш олиб боришлари керак.

Халқ соғлиғини сақлаш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилиш — маҳаллий партия ва совет ташкилотларининг жонажон ишидир. Улар касалхоналар, поликлиникалар, туғруқхоналар, санаториялар ва бошқа даволаш муассасалари тормоқларини кенгайтириш ишига бошчилик қилишлари, бу соҳада илғор колхозлар томонидан бошлаб берилган ташаббусни қўллаб-қувватлашлари керак.

Медицина олий ўқув юртлари ҳамда илмий-текшириш муассасаларининг коллективлари ёш ва практик врачларга илмий-методик соҳада раҳбарлик қилиш учун қишлоқ жойларига ўз вакилларини юбориб туришлари ва даволаш методларининг совет медицинаси фани янгиликларига мувофиқ равишда ҳамма ерда бирхил бўлишини та'минлашлари лозим. Медицина фанига оид адабиётлар, илмий-оммабоп брошюралар, иллюстрацияли шиор ва плакатларни кўплаб нашр этиш — врачларнинг малакасини оширишда, шунингдек аҳолининг санитария маданиятини юксалтиришда катта аҳамиятга эга.

Областимиз меҳнаткашлари бу йил фидокорона меҳнат қилиб, пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштирдилар. Ҳозир ана шу етиштирилган мўл ҳосилни йиғиб-териб олиш ишлари қизғин давом этмоқда. Соғлиқни сақлаш органларининг ҳозирги муҳим вазифаси — колхозчилар, совхоз ишчилари ва МТС механизаторларига, шунингдек пахта теримида ёрдам бераётган ҳашарчиларга медицина хизмати кўрсатишни ҳартомонлама яхшилашдан, даволаш муассасаларининг активлигини ошириш, уларни янги асбоб-ускуналар ва дори-дармонлар блан мукаммал та'минлашдан ҳамда бу соҳада олиб бориладиган бутун ишларни бевосита дала шийпонларига кўчиришдан иборат. Шуни унутмаслик керакки, йиғимтерим даврида қишлоқ жойларига кўплаб малакали врачлар ва медицина ходимларини юбориш — комплекс профилактика тадбирларини амалга ошириш ва даволаш ишларини янада яхшилашда муҳим роль ўйнайди.

Ҳамма имкониятлардан тўла фойдаланган ҳолда бутун кучни сафарбар этиб, меҳнаткашларга медицина хизмати кўрсатишни ҳартомонлама яхшилайлик!

СССР Олий Совети Президиуми Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатиш тўғрисидаги битимни тасдиқлади

СССР Олий Совети Президиуми Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатиш тўғрисида Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси Ҳукумат делегациялари ўртасида бўлган музокаралар вақтида 1955 йил 13 сентябрьда Москвада тузилган битимни, СССР Министрлар Советининг тақдимига мувофиқ, ўзининг 1955 йил 24 сентябрьдаги Фармони блан тасдиқлади.

Америка Қўшма Штатлари Президенти ДУАЙТ Д. ЭЙЗЕНХАУЭР жаноб Олийларига

Оқ уй, Вашингтон.

Сизнинг бетоб бўлиб қолганлигингизни эшитиб жуда хафа бўлдим. Тезда соғайишингизни чин кўнгилдан тилайман.

К. ВОРОШИЛОВ,
СССР Олий Совети Президиумининг Раиси.

Америка Қўшма Штатлари Президенти ДУАЙТ Д. ЭЙЗЕНХАУЭР жаноб Олийларига

Оқ уй, Вашингтон.

Сизнинг бетоб бўлганлигингизни эшитиб жуда хафа бўлдим. Сизнинг жуда тез соғайишингизни чин кўнгилдан тилайман.

Н. БУЛГАНИН,
СССР Министрлар Советининг Раиси.

СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. БУЛГАНИННИНГ Америка Қўшма Штатлари Президенти ДУАЙТ Д. ЭЙЗЕНХАУЭРГА мактуби

Москва Кремль — *1955 йил 19 сентябрь*

Ҳурматли Президент жаноблари!

Мен ҳозирги вақтда алоҳида аҳамият касб этган масала устида Сиз блан самимий ва очиқкўнгиллилик блан фикр олишиш эҳтиёжини ҳис қилмоқдаман. Мен ҳозирги вақтда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Қуролсизланиш комиссиясининг кичик комитетида бизнинг вакилларимиз муҳокама қилаётган масалани кўзда тутаман.

Женевада бўлган эсда қоладиган учрашувларимиз вақтида қуролсизланишнинг мақбул системасини ишлаб чиқмоқ учун биргаликда ишлаймиз деб бамаслаҳат бир фикрга келган эдик. Ўша вақтда биз бу хусусда ташқи ишлар министрларимизга этилган директиваларни тасдиқлаганимизда мен: катта иш қилинди, эндиликда мамлакатларимизнинг вакиллари мана шу директиваларга таяниб ҳамда тўрт ҳукумат бошлиқларининг Женевада айтган фикрлари ва таклифларини ўз ишларида ҳисобга олиб, муайян прогрессга эришишлари мумкин ва лозим, деб ўйлаган эдим.

Мен ва шерикларим, нуқтаи назарлар ё бир-бирига тўғри келиб қолган, ёки анча яқинлашган асосий масалалар устида бизнинг вакилларимиз ўзларининг рози бўлганликларини ўз ишларини бошлашлари бланоқ қайд қилиб ёзиб қўядилар деб ўйлаган эдик. Мен, аввало, беш буюк давлат қуролли кучларининг даражалари тўғрисидаги масалани, атом қуролини тақиқлашни кучга киритиш муддатлари тўғрисидаги масалани ва халқаро контроль тўғрисидаги масалани кўзда тутаётирман. Шундай қилиб, бундан кейин қилинадиган ишлар учун бақувват негиз вужудга келтирилган бўлур эди, ва бу қилинадиган ишларда қуролсизланишнинг мақбул системасини ишлаб чиқиш тўғрисидаги зарур битимларнинг ҳамма детальларини аниқлаб олиш мумкин бўлур эди.

Бироқ, кичик комитетнинг дастлабки ҳафталардаги ишлари Сиз блан биз ҳақли равишда кутган натижаларни ҳали бергани йўқ. Шунинг учун ҳам мен очиқ айтишим керакки, биз келишиб олганмиз деб ҳисоблаш учун ҳамма асосларимиз бўлган моддаларга нисбатан АҚШ вакилининг позицияси шу вақтгача кичик комитет а'золарига нома'лум эканлиги ишнинг илгари силжимаётганлигига кўп жиҳатдан сабаб бўлмоқда. Ма'лумки, АҚШ вакили қуролли кучларни, қурол-яроғларни камайтириш ва атом қуролини тақиқлаш масалаларини бутунлай бир чеккага йиғиштириб қўйиб, СССР блан АҚШ ўртасида ҳарбий информацияларни айирбошлаш, шунингдек ҳар иккала мамлакат территориясини ўзаро аэрофотос'ёмка қилиш тўғрисидаги Сизнинг таклифингизни аввало ва асосан муҳокама қилишни истаганлигини билдирди. Шундай қилиб, бутун қуролсизланиш проблемасини у мана шу таклифлардан иборат қилиб қўяётир деган таассурот туғилмоқда.

Гарчи мен Женевада Сиз тақдим этган таклифларнинг бутун аҳамиятини тўла равишда тушуниб турган бўлсам ҳам, лекин масалани бу тахлитда қўйиш халқларнинг истак ва орзуларига мос бўлиб тушмас эди деб ўйлайман.

Бироқ, менда ва шерикларимда мазкур таассурот туғилганлиги сабабли принципиал характердаги ба'зи мулоҳазаларни Сиз ҳурматли Президент жаноблари блан яна бир марта фикрлашиб олишни ўзимнинг бурчим деб ҳисоблайман.

СССР ва АҚШ халқлари учун ҳам, бутун дун'ё халқлари учун ҳам ҳаётий муҳим аҳамиятга эга бўлган қуролсизланиш проблемасини тўхтаб ётган нуқтадан силжитишга имкон берадиган йўлларни қидириб топмоқ учун яна куч ва ғайрат сарфлаш ҳозирги вақтда асосий вазифадир, деб ҳисоблаймиз.

Шу муносабат блан Сиз Женевада ўртага ташлаган таклифлар устида гапириб ўтишга ижозат берингиз. Биз бу таклифларни Сизнинг халқаро контроль ва инспекциядек муҳим проблемани ҳал қилиш йўлини топишга ва халқаро муносабатларни нормаллаштиришга қаратилган умумий куч ва ғайратга ўз ҳиссангизни қўшишга сидқидил блан интилаётганингизни кўрсатучи далил деб ҳисобламоқдамиз.

Стассен жаноблари томонидан Қуролсизланиш кичик комитетида 30 августда тақдим этилган Сизнинг 21 июльдаги таклифингизни Женевадан қайтиб келганимиздан кейин жуда муфассал ўрганмоқдамиз. Бу таклифни ўрганиш вақтида бизда бирқанча масалалар туғилдики, булар ҳақида Сизга ўз мулоҳазаларимни айтишни истар эдим.

Аввало — Америка Қўшма Штатлари ва Совет Иттифоқининг ўз қуролли кучлари ва қурол-яроғлари тўғрисидаги информацияни бир-бирларига тақдим этишлари тўғрисида.

Принципиал равишда бу таклиф бизда этирозлар туғдираётгани йўқ. Менинг назаримда, муайян босқичда давлатлар ўртасида мана шундай ма'лумотларнинг айирбошланиши зарур. Энг яхшиси, қурол-яроғлар тўғрисидаги мана шундай ма'лумотлар фақат АҚШ ва СССР томонидангина эмас, шу блан бирга ҳамма давлатлар томонидан Халқаро контроль ва инспекция органига тақдим этилиши лозимки, бундай Халқаро органни барпо қилиш тўғрисида бамаслаҳат бир фикрга келишимиз керак. Англашилмовчиликлар туғилмаслиги учун қурол-яроғлар тўғрисида тақдим этиладиган ма'лумотлар, афтидан, қурол-яроғларнинг ҳамма турларини, оддий қурол-яроғларни ҳам ядро қуролини ҳам ўз ичига олиши лозим. Агар шу мулоҳазалар тўғри бўлса, у ҳолда давлатларнинг қурол-яроғлари тўғрисидаги мана шу тўлиқ ма'лумотлар, аввало катта давлатларнинг барча қурол-яроғлари тўғрисидаги мана шу тўлиқ ма'лумотлар қачон тақдим этилиши лозимлигини диққат блан муҳокама қилишга тўғри келади.

Ўз-ўзидан ма'лумки, қурол-яроғларни камайтириш ва атом қуролини тақиқлашга қаратилган тадбирларни ўтказиш тўғрисида бамаслаҳат бир фикрга келинган тақдирдагина мазкур ма'лумотларни Халқаро контроль органига тақдим этиш ўз аҳамиятини касб қилади.

Менингча, қуролсизланиш вазифаларига мос бўлиб тушадиган Халқаро контроль органи барпо қилиш масаласини аста-секин қуролсизланиш проблемасини амалга ошириш юзасидан қабул қилинадиган қарорлар блан чамбарчас боғланган ҳолда кўриб чиқмоқ керак. Шу блан бирликда давлатлар ўртасида ўзаро ишонч қанчалик кўпроқ мустаҳкамланса, ҳарбий информацияларни ҳақиқатан тўлиқ тарзда айирбошлашни та'минлаш шунчалик реал бўлишини кўзда тутмоқ керак.

Аэрофотосёмкалар масаласида ҳам гапириб ўтмоқчиман.

Сиз иккала мамлакатимизнинг территориясини ўзаро аэрофотос'ёмка қилиш ишларини ўтказиш тўғрисидаги таклифни киритганингизда шу иккала мамлакатлардан ҳечбири бошқа мамлакат томонидан ҳужумга учратилмайди, деган ишончни вужудга келтиришдан иборат қонуний интилишга амал қилганингизга мен шубҳаланмайман.

Бироқ, кўнгилдаги гапларни узил-кесил очиб ташлайлик. Ҳозирги халқаро вазиятда бизларнинг ҳар икки мамлакатимиз якка-ёлғиз бўлиб иш кўраётгани йўқ. Америка Қўшма Штатлари, ма'лумки, Ғарб ва Шарқдаги ма'лум ҳарбий гуруҳларга бошчилик қилмоқда, унинг қуролли кучлари фақат Америка территориясидагина жойлаштириб қўяқолинган эмас. Бу қуролли кучлар Англияда, Ғарбий Германияда, Италияда, Францияда, Испанияда, Шимолий Африкада, Грецияда, Туркияда ҳамда Яқин ва Ўрта Шарқнинг бирқанча мамлакатларида, Японияда, Тайваньда, Филиппинда ва шу сингари мамлакатларда жойлаштирилган. Бунга шуни илова қилмоқ керакки, бирқанча давлатларнинг қуролли кучлари битта қўмондонлик остида бўлиб АҚШнинг қуролли кучлари блан узвий равишда боғлангандир.

Бундай шароитда Совет Иттифоқи ҳам ҳарбий жиҳатдан бирқанча иттифоқчи давлатлар блан бирлашди.

Сиз киритган таклиф АҚШ ва СССРнинг чегараларидан ташқаридаги қуролли кучларни ва ҳарбий иншоотларни назардан тамомила четда қолдиради. Аммо, мутлақо равшандирки, аэрофотос'емкаларни ўтказиш тегишли давлатлар территориясида бўлган барча қуролли кучларга ва ҳарбий иншоотларга жорий қилиниши лозим эди. Бу нарса бутунлай янги масалани — ўша давлатларнинг ҳукуматлари ўзларининг суверен территорияларида чет мамлакат авиацияси томонидан ўтказиладиган аэрофотос'ёмкага ижозат берармикинлар, деган масалани келтириб чиқаради.

Мана шуларнинг ҳаммаси аэрофотос'ёмкалар масаласи ҳозирги шароитда давлатларнинг хавфсизлигини та'минлаш ва қуролсизланишни муваффақиятли равишда амалга ошириш йўлидан самарали олға боришга ёрдам берадиган масала эмаслигини кўрсатади.

Бундай хулоса яна шунинг учун ҳам келиб чиқадики, Сизнинг таклифингизда қурол-яроғларни камайтириш ва атом қуролини тақиқлаш зарурлиги, афсуски, сра тилга олинган эмас.

Шу сабабли, табиийдирки, аэрофотос'ёмкалар тўғрисидаги ва информациялар тўплаш тўғрисидаги таклиф зўр бериб қуролланишни тўхтатиш учун қандай натижалар беради, деган савол ҳозирги вақтда тобора кўпроқ туғилмоқда. Модомики, бундай таклиф зўр бериб қуролланишни тўхтатишга ёрдам бермас экан, демак, у, янги уруш хавфини йўқотмайди, шу муносабат блан халқлар устида бўлган юкни енгиллаштирмайди. Бу таклиф бизнинг давлатларимизнинг ва барча мамлакатларнинг аҳолиси биздан кутаётган нарсага жавоб берадими?

Ниҳоят, қурол-яроғларни камайтириш ва атом қуролини тақиқлаш соҳасида самарали тадбирлар кўрмай, аэрофотос'ёмкалар ўтказиш ва ҳарбий информацияни айирбошлаш блан овора бўлиб кетсак бунинг оқибати нима бўлар эди, деган масала устида ҳам ўйламаслик мумкин эмас. Менда шундай бир хавфсираш борки, буни Сизга айтмасдан qололмайман: бундай аҳвол зўр бериб қуролланиш натижасида туғилаётган ва тинчликни бузишга қаратилган ҳали ҳам мавжуд хавфга нисбатан хуш'ёрликни сусайтириб юборишга олиб келмасмикин?

Мен айтиб ўтган мулоҳазалар, биз қуролсизланиш проблемасининг муҳим аспектлари бўйича битимга келишимиз мумкин эмас, деган ма'нони асло келтириб чиқармайди. Мен Сизнинг э'тиборингизни шу нарсага қаратишни истар эдимки, бу проблеманинг бизнинг позицияларимизни шу қадар яқинлаштирган ва муайян равишда бир фикрга келганлигимизни қайд қилиб ёзиб қўйишимизга имкон берадиган жуда муҳим томонлари мавжуддир.

Буюк давлатлар қуролли кучларининг даражасини белгилаш сингари масалани олиб кўрайлик. Бу масаланинг катта аҳамияти борлигини ҳамма э'тироф қилди. Катта бешликнинг қуролли кучларини камайтириб ма'лум даражага келтириш ва шу даражани белгилаш идеяси дастлаб Сизнинг ҳукуматингиз томонидан Буюк Британия ва Франция ҳукуматлари блан бирликда 1952 йилда ўртага ташланган эди. Қуролсизланиш иши учун жуда муҳим бўлган бу масала устида биргаликда бир битимга келиш манфаатларини кўзлаб, биз, АҚШ, Англия ва Франциянинг мана шу қўшма таклифини муҳокама учун асос қилиб олишга қарор қилдик. Бинобарин, бу масалада бизларнинг ўртамизда умумий нуқтаи назар мавжуддир. Ўртамизда бўлган бу келишимни қайд қилиб ёзиб қўйиш жуда муҳим бўлур эди.

Атом қуроли масаласида шу нарсани кўзда тутмоқ керакки, жаҳондаги энг катта армияларнинг қурол-яроғлари орасида атом ва водород қуроли сингари ялпи қирғин воситалари мавжуд бўлган ҳозирги вақтда бу муҳим масалага тақилмай туриб қуролсизланиш тўғрисида гапириб бўлмайди, албатта. Шу сабабли, атом қуролини тақиқлаш проблемасига биз ҳамиша биринчи даражада аҳамият бериб келдик. Бу проблемани муҳокама қилиш вақтида атом қуроли қўлланишни тақиқлашни амалга ошириш муддатлари тўғрисидаги масала келишмовчиликларни туғдирган энг катта сабабларнинг бири бўлди. Томонларнинг позицияларини бир-бирига яқинлаштиришга ва шу тариқа бу масала устида бамаслаҳат бир фикрга келишни енгиллаштиришга ҳамда тезлаштиришга интилиб, биз атом қуроли қўлланишни тақиқлашни амалга оширишнинг Англия ва Франция вакиллари томонидан Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Қуролсизланиш комиссиясининг кичик комитетида Лондонда шу йил апрель ойида таклиф қилинган муддатларига рози бўлдик.

Атом қуролини қўлланишни тақиқлаш қандай босқичда кучга кириши лозимлиги масаласи устида Англия блан Франция томонидан қўйилган ва Совет Иттифоқи томонидан қабул қилинган таклиф бизларнинг умумий манфаатларимизга мос бўлиб тушадиган таклиф деган фикрга Сиз қўшиласиз, деб ўйлайман. Бу масала устида ҳам бамаслаҳат бир фикрга келиш яхши бўлур эди, буни, менинг фикримча, бемалол амалга оширса бўлади.

Сўнгра, бир давлатнинг иккинчи давлатга тўсатдан ҳужум қилишига йўл қўйилмасликни та'минлайдиган бирқанча тадбирларни ўтказиш тўғрисида ҳозирнинг ўзидаёқ келишиб олишимиз мақсадга мувофиқ бўлур эди. Биз, бу нарса тинчликни ва халқларнинг хавфсизлигини сақлаб туриш манфаатларига мувофиқ бўлиб тушар эди, деб ҳисоблаймиз ва бу соҳада ҳам мазкур вазифага монанд бўладиган контроль формаси тўғрисида бамаслаҳат бир фикрга келиш мумкин бўлур эди.

Сиз, Президент жаноблари, ҳарбий киши бўлганингиз учун ўз тажрибангиздан шуни биласизки, ҳозирги замон уруши кўп миллионли армияларни ва жуда кўп миқдордаги ҳарбий техникани уруш ҳаракатларига тортишни талаб қилади. Шу муносабат блан мана шу ҳарбий техника блан қуролланган жуда катта аскарий қўшилмалар тўпланиши мумкин бўлган муайян пунктлар ғоят катта аҳамият касб қилади. Биз таклиф қилаётган контроль системаси — катта портларда, темир йўл узелларида, автомагистралларда ва аэродромларда контроль постлари барпо қилиш — қўшинлар ва ҳарбий техниканинг кўп миқ'ёсда хатарли тўпланишининг олдини олишга ва, шундай қилиб, бир мамлакатнинг иккинчи мамлакатга тўсатдан ҳужум қилиш имкониятини йўқотишга мўлжалланган системадир. Мана шундай постлар қўйиш халқаро кескинликни юмшатиш ва давлатлар ўртасида ишонч ўрнатиш йўлидаги муҳим қадам бўлур эди.

Менинг фикримча, контроль постлари тўғрисидаги таклифимизнинг афзаллиги шундаки, бу таклиф бир давлатнинг иккинчи давлатга тўсатдан ҳужум қилишига йўл қўймасликни та'минлайдиган муайян гарантия беради.

Қуролли кучларнинг даражалари тўғрисида, ядро қуролини тақиқлашни амалга ошириш муддатлари тўғрисида, шунингдек контроль постлари қўйиш тўғрисида биз тақдим этган таклифлар халқаро муносабатлардаги кескинликни юмшатишга ва тинчликни мустаҳкамлашга ёрдам бериши мумкин, деган фикрга Сиз, қўшиласиз, деб ўйлайман. Шу сабабли, мен шу масалалар устида битимга келиш тўғрисида гаплашиб бир қарорга келмаслигимиз учун асослар йўқ деб ҳисоблайман. Тўрт давлатнинг мана шундай биргаликда қарорга келиши жуда катта аҳамиятга эга бўлур эди, чунки бундай қарор миллион-миллион кишиларнинг кўнглида қуролсизланишни бемалол амалга ошириш мумкин ва бу соҳада реал тадбирлар кўрилмоқда, деган ишончни туғдирган бўлур эди. Бу масалалар устида битимга келиш қуролсизланиш проблемасига тааллуқли бошқа масалаларни ҳам ҳал қилишга йўл очган бўлур эди. Бундай битим Женевада биз бошлаб берган ҳамкорлик ва ҳамжиҳатлик вазиятини мустаҳкамлашга ёрдам берган бўлур эди ҳамда қуролсизланишнинг янада кенгроқ программасини ва қуролсизланиш устидан контрольлик қилишни амалга оширмоқ учун қулай шароит вужудга келтирган бўлур эди.

Президент жаноблари, қуролсизланиш проблемаси устида ошкора фикр олишиш йўли блан бир-биримизни яхшироқ тушунишга эришиш ва шу асосда бу жуда муҳим проблема юзасидан бамаслаҳат қарорлар қабул қилишни осонлаштирмоқ учун самимий интилиб, ўз мулоҳазаларимни Сизга баён қилдим.

Шу масалаларнинг ҳал қилиниши Женева кенгашида қатнашган тўрт буюк давлатга асосан боғлиқ бўлганлиги сабабли ушбу мактубнинг копиясини Иден жанобларига ва Фор жанобларига юборишни лозим топдим, Сиз буни тўғри тушунурсиз деб умид қиламан.

Ушбу мактубда айтиб ўтилган масалалар устида тез фурсатда Сизнинг мулоҳазаларингизни олишга умид қиламан.

Самимий ҳурмат блан

Н. БУЛГАНИН.

Вашингтон
Америка Қўшма Штатларининг
Президенти ДУАЙТ Д. ЭЙЗЕНХАУЭР жаноб Олийларига

Германия Федерал Республикасининг Федерал Канцлери, Ҳазрат Олийлари Конрад АДЕНАУЭР жанобларига

БОНН.

Федерал Канцлер жаноблари,

СССР Олий Совети Президиуми Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатиш тўғрисидаги битимни Совет Ҳукуматининг тақдимига мувофиқ бугун тасдиқлади.

Германия Федерал Республикасининг Бундестаги ҳам мазкур битимни бир овоздан ма'қуллаганлигини эшитиб хурсанд бўлдим. Шундай қилиб, мамлакатларимиз ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатиш тўғрисидаги масала тамомила ҳал этилди.

Совет Ҳукумати Сизни шу муносабат блан, чин кўнгилдан табриклайди ва дипломатия муносабатларининг ўрнатилиши герман ва совет халқларига фойда келтиради, умумий тинчлик ишига фойда келтиради, деб ишонч билдиради.

Биз, дипломатия муносабатларининг ўрнатилиши Совет Иттифоқи блан Германия Федерал Республикаси ўртасида иқтисодий ва маданий алоқаларни янада ривожлантириш ишига ҳам хизмат қилади, деб ишонамиз.

Федерал Канцлер жаноблари, Сизга бўлган юксак ҳурматимни қабул қилғайсиз.

Н. БУЛГАНИН,
СССР Министрлар Совети Раиси.

1955 йил 24 сентябрь.

Тошкент шаҳар партия активининг йиғилиши

Тошкент шаҳар партия активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг секретари ўртоқ С. Нуриддинов «Болалар ва ўсмирлар ўртасида тарбиявий ишларни кучайтириш соҳасида партия ташкилотларининг вазифалари» тўғрисида доклад қилди.

Докладчи ва сўзга чиққан ўртоқлар актив йиғилишининг муҳокамасига қўйилган масала давлат аҳамиятига эга бўлган жуда муҳим масала эканлигини, болаларни ва ўсмирларни тарбиялаш — бутун шаҳар жамоатчилигининг ва даставвал партия ташкилотларининг шарафли вазифаси эканлигини та'кидладилар.

Актив йиғилишида шу нарса та'кидландики, Ўзбекистон пойтахтининг партия ва совет ташкилотлари ҳамда мактабларнинг педагогика коллективлари КПСС XIX с'ездининг умумий-ўрта та'лимга ўтиш ва политехника та'лимини жорий қилиш ҳақидаги директиваларини бажариб, кейинги йилларда болаларни ўқитиш ва уларни тарбиялаш ишларини анча яхшиладилар. Мактабларда ўқувчиларнинг сони кўпайди, ихтисосли ўқитувчи кадрларнинг сони ўсди.

Шаҳарда ўз ишининг устаси моҳир ўқитувчилар кўп. Ўқитувчилардан 1000 дан ортиқ киши СССР орденлари ва медаллари блан мукофотланганлар, 300 дан ортиқ педагог Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи деган унвонни олганлар.

Шунинг блан бирга шаҳар мактабларининг ишида катта ва жиддий камчиликлар бор. Мажбурий та'лим тўғрисидаги Қонун қониқарсиз бажарилмоқда. Бу йил шаҳар мактабларида 114 минг бола ўрнига, 108,5 минг бола ўқимоқда. Айниқса Куйбишев, Октябрь, Ленин ва Марказий районларда бу жиҳатдан катта камчиликлар бор.

Шаҳар мактабларига 5000 дан ортиқ боланинг жалб қилинмай қолинишига сабаб шуки, ҳали ҳам ўқув ёшидаги болаларни ҳисобга олиш иши яхши ташкил этилмаган. Ба'зи мактабларда та'лим-тарбия ишларининг яхши йўлга қўйилмаганлиги учун мактабга бормай қўйиш ва синфда иккинчи йил қолиш ҳодисалари рўй бермоқда.

Шаҳарнинг кўпчилик ўқитувчилари етарли ма'лумотга эга бўлганликлари ва ма'навий жиҳатдан беғуборликлари туфайли ўз ишларини муваффақиятли бажармоқдалар. Лекин ўқитувчилар танлаш, жой-жойига қўйиш ва улар ўртасида тарбиявий ишларни олиб боришда ҳали кўп камчиликлар бор. Ўқитувчилардан 253 киши тегишли ма'лумотга эга эмаслар, уларнинг ба'зилари ўз малакаларини оширишга ҳаракат қилмайдилар. Яна шундай ўқитувчилар ҳам борки, улар ўз ҳаракатлари блан педагоглик унвонига доғ туширадилар. Бундай кишиларга нисбатан педагогика коллективлари, халқ маорифи органлари ва партия ташкилотлари тегишли та'сир ўтказмаётганликлари таажжубланарлидир.

Кўпчилик мактабларда политехника та'лими мутлақо қониқарсиз жорий қилинмоқда. Бу ишда уларга саноат корхоналари, министрликлар ва бошқармалар тегишли ёрдам бермайдилар. СССР Министрлар Советининг корхоналарда фойдаланилмаётган асбоб-ускуналарни мактабларга бериш тўғрисидаги фармойиши бажарилмаётир. Юқори синфларда машинасозлик ва электротехника бўйича малака беришга 150 мутахассис ажратиш ўрнига, корхоналар фақат 8 кишини ажратганлар.

Партия активининг йиғилиши болалар ва ўсмирларни жисмоний жиҳатдан тарбиялашга ва мактабдан ташқари муассасаларнинг иши ҳақидаги масалага алоҳида э'тибор берди. 50, 88, ва 97-нчи мактабларда физкультура ишлари яхши йўлга қўйилганлиги та'кидланди. Броқ, кўпчилик мактабларда жисмоний тарбия ишлари яхши уюштирилмаган. Шунинг натижасида мактаблар спартакиадасида 731 иштирокчидан 564 таси разрядларнинг талабига мувофиқ кўрсаткичларга эришаолмадилар. Ҳар 100 мактаб ўқувчиларидан 3 тасигина ГТО значокларига эга. Болаларни маданий дам олишини уюштиришда мактабдан ташқари болалар муассасалари катта роль ўйнашлари керак. Афсуски, пионер саройлари, ёш натуралистлар, техниклар ва техниклар станциялари

БОЛАЛАР ВА ЎСМИРЛАРНИ ТАРБИЯЛАШ — ЖАМОАТЧИЛИКНИНГ МУҲИМ ИШИ

ристлар ва техниклар станциялари болаларнинг талабларига жавоб бермайдилар. Район ижроия комитетлари болалар муассасаларининг иши блан қизиқмаётганликларини алоҳида кўрсатиб ўтиш керак.

Шуни ҳам та'кидлаш кераки, шаҳар, район, халқ маориф бўлимлари, мактаб директорлари болаларни ўқитиш ҳамда тарбиялаш ишларидаги хато ва камчиликларнинг сабабларини чуқур ўрганиб, бу нуқсонларни тугатишга ҳаракат қилганликлари юқоридаги аҳвол рўй бермас эди. Ўзбекистон ССР маориф Министрлиги — Қодиров, Карасев, Павлова, Бобожонов ўртоқлар ва бу министрликнинг аппарати шаҳар халқ маориф органларига етарли ёрдам бермаётирлар, мактабларнинг ишини яхшилаш блан боғлиқ бўлган масалаларни ўрганиш ва ҳал қилишда ташаббус кўрсатмаётирлар.

Актив йиғилишида мактабларнинг комсомол ва пионер ташкилотлари ишини яхшилаш учун тегишли даражада ғамхўрлик кўрсатмаётганликлари учун шаҳар ва район комсомол комитетлари ҳам қаттиқ танқид қилинди. Шаҳар ва район комсомол комитетларининг секретарьлари ва бошқа ходимлари мактабларнинг пионер ва комсомол ташкилотлари ҳаёти блан чуқур шуғулланмай, бу ишда сон-саноқсиз кенгашлар, мажлислар ва хўжа-кўрсин учун ўтказиладиган тадбирлар блан қаноатланмоқдалар.

Актив йиғилишида касаба союз ташкилотлари, Ўзбекистон касаба союзлари совети ҳамда унинг раҳбарлари Хўжаев ва Парамошкин ўртоқлар қаттиқ танқид қилиндилар. Уларнинг бепарволиги орқасида кўпгина касаба союз клублари ва маданият саройлари коммерсия муассасасига ва пуллик танца залига айланиб қолган. Шунингдек республика Маданият министрлигининг раҳбарлари Кўчқоров ва Раҳимбобоева ўртоқлар болаларни эстетик тарбиялаш ишларига етарли э'тибор бермаётганликлари ҳам гапирилди. Шаҳар театрлари ёш тамошабинлар учун спектакллар кўрсатмай қўйдилар. Шаҳар кино-театрларининг болаларга хизмат қилиши мутлақо ёмон аҳволда. Кино-театрлар кундузкунлари болалар учун чиқарилган фильмларни кам кўрсатмоқдалар.

Йиғилиш қатнашчилари ёзувчилар, рассомлар, композиторларга катта э'тироз билдирдилар. Улар болалар учун асарлар яратиб бермаётирлар.

Болаларни коммунистик руҳда тарбиялаш масалаларини «Ёш ленинчи», «Комсомолец Узбекистана» ва «Ленин учқуни» газеталари анча юзаки ёритмоқдалар. Республика ва область партия газеталарида, жумладан «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталарида партия ходимларининг болалар ва ўсмирларни тарбиялашга оид мақолалари камдан-кам босилмоқда. Республика радиоэшиттириш бошқармаси мазмунли ва яхши эшиттиришлар ташкил қилмаётир. Мактабларда ва болалар муассасаларида тарбиявий ишларнинг бўш қўйилганлиги, болаларни тарбиялаш ишига жамоатчиликнинг э'тибори яхши жалб этилмаганлиги орқасида шаҳар болалари ўртасида интизомсизлик, безорилик, назоратсизлик ва ҳатто жиноят қилиш ҳодисалари рўй бериб турмоқда.

Ф'ели-атвори ёмон бўлган болаларнинг ота-оналари ўртасида партия а'золари бўлганлиги, жумладан Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг илмий секретари Юнусов, «Средазуглесбит» бошлиғи Худяков, қурилиш бошқармасининг ходими Науменко ўртоқларнинг болалари аҳлоқсизлик блан шуғулланганликлари чидаб бўлмас бир ҳолдир. Шу йил милиция органлари болалари кўчада ярамас қилиқлар блан шуғулланганликлари учун юзларча ота-онани штраф қилдилар. «Узбекшелк» тресси бошқарувчиси Нуриддинов, Қишлоқ хўжалик министрлигининг агрономи Яковлев, керамика буюмлари заводининг цех бошлиғи Мирзараҳимов ва бошқалар штраф тўладилар.

Партия активининг йиғилиши ўз болалари тўғрисида яхши ғамхўрлик қилмайдиган ота-оналарни, айниқса партия а'золарини қаттиқ жазолашни, ўз бурчларини бажармаганликлари учун жамоатчилик олдида уларни шарманда қилишни зарур деб ҳисоблайди. Докладчи ва сўзга чиққан кишилар болалар ва ўсмирлар ўртасида тарбиявий ишларнинг етарли даражада йўлга қўйилмаганлигига шаҳар партия комитети бюроси ва унинг секретарьлари томонидан халқ маорифи ишига қониқарли раҳбарлик қилинмаётганлиги ҳам сабаб бўлмоқда, деб та'кидладилар. Шаҳар ва район партия комитетларининг бюро мажлисларида болаларни ўқитиш ва тарбиялаш ишларига оид масалалар камдан-кам муҳокама қилинмоқда ва бу тўғридаги қарорларнинг бажарилиши устидан контроль қилинмаётир. Партия комитетлари эса коммунист-ўқитувчилар блан бўш алоқа қилмоқдалар, мактабларнинг партия комитетлари ишини яхшилашга кам э'тибор бермоқдалар.

Ленин район партия комитетининг секретари ўртоқ Пискорская болаларни тарбиялашда ота-оналарнинг ролини ошириш зарурлиги тўғрисида гапирди. У болаларни фақат насиҳат ва ўргатиш блангина эмас, балки шахсан ўрнак кўрсатиш блан ҳам тарбиялаш зарурлигини айтди. Ота ва онанинг меҳнатга бўлган, ўзининг ижтимоий ишига бўлган муносабати ҳақида турмушда ва оилада ўзини қандай тутиши болага қаттиқ та'сир қилади. Ба'зи ота-оналарнинг «ҳеч иш чиқараолмаяпман» дейишлари мутлақо ўринсиздир. Болага ҳар нарса тез та'сир қилади. Шунинг учун унинг характеридаги камчиликларни зийраклик блан аниқлаш ва уриш-жанжалсиз бу камчиликларни йўқотишга ҳаракат қилиш керак.

Ишчи-ёшлар мактабларининг эҳтиёжи тўғрисида 20-нчи мактаб директори ўртоқ Волкодавова сўзлади. Бу мактабларга 50-70 процент ишчи-ёшлар жалб этилган, холос. Корхоналарнинг раҳбарлари бу мактабларга ўқувчилар жалб этиш ва ёш ишчиларнинг умумий ма'лумотларини ошириш масаласи блан шуғулланмайдилар.

Шаҳар комсомол комитетининг секретари ўртоқ Абдунабиев кино-театрларнинг репертуари тўғрисида сўзлади. Экранда болалар фильмлари кам кўрсатилмоқда. Бизнинг кинематографиямиз яратган яхши фильмлар, масалан «Ленин октябрьда», «Ленин 18 йилда», «Максим ҳақида трилогия», «Чапаев» ва шунинг сингари асарлар кўрсатилмаётир.

Москва район партия комитетининг секретари ўртоқ Исломов кўп корхоналар мактабларга расмият учунгина оталик қиладилар, моддий ёрдам бериш блангина қаноатланадилар, деб кўрсатди. Ҳолбуки, корхона коллективлари ва жамоат ташкилотларининг мактабга ёрдам беришлари жуда зарур.

«Ташсельмаш» заводи партия ташкилотининг секретари ўртоқ Тудаков заводдаги ёш ишчилар блан олиб борилаётган маданий-тарбиявий ишлар тўғрисида сўзлади. Заводда ишчи ёшлар мактаби бор. Бу мактаб яқинда қурилиб, икки сменада ишлайди. Натижада ёш ишчиларнинг ўқишига яхши шароит яратилди.

Ленин районидаги пионерлар уйининг директори ўртоқ Добринченко пионер слётларини ўтказиш ишига шаҳар ва район комсомол комитетлари расмиятчилик блан қараётганликларини сўзлаб, уларни танқид қилди. Бу слётлар шошма-шошарлик блан ўтказилаётгани учун болаларни унчалик қизиқтирмайди.

Партия активининг йиғилиши ёш авлодни тарбиялаш жамоатчиликнинг ва биринчи галда шаҳар партия ташкилотининг энг муҳим иши эканлигини та'кидлади ҳамда идеология ишининг бу муҳим соҳасига кўпроқ э'тибор беришни Ўзбекистон КП шаҳар комитетидан талаб қилди.

Муҳокама қилинган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

«Узхудожшвейпромсоюз»га қарашли Тошкентдаги «Шарқ гули» артелининг коллективи бешйиллик планни муддатидан илгари бажариб, планга қўшимча равишда 800 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. **Суратда:** артельнинг мастерларидан **М. Тоирова** (чапда), **З. Мирходиева** ўртоқлар иш устида.

Р. Исаев фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЯНГИ КИТОБЛАР

Яқинда «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока», ва Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриёти қуйидаги янги брошюраларни босиб чиқарди.

Г. Л. БОНДАРЕВСКИЙ — Ҳинди-хитой халқлари ўз миллий мустақилликлари учун курашда. 1955 йил, тиражи 40.000, баҳоси 60 тийин.

В. И. МИНЕЕВ — Ишчилар синфи блан деҳқонлар иттифоқи — коммунизм учун курашда ҳал қилувчи кучдир. 1955 йил, тиражи 40.000, баҳоси 60 тийин.

А. Г. ҒАНИЕВ — Ўқувчиларнинг мустақил ишлари. 1955 йил, тиражи 45.000, баҳоси 60 тийин.

Н. ТАКАНАЕВ — Касб танлаш ҳақида. 1955 йил, тиражи 40.000, баҳоси 60 тийин.

И. В. МОГИЛЬНИКОВ — Дағал жунли қўйларнинг наслини яхшилаш йўллари. 1955 йил, тиражи 45.000, баҳоси 40 тийин.

А. Л. МАРКМАН — Химия қишлоқ хўжалиги хизматида. 1955 йил, тиражи 40.000 баҳоси 60 тийин.

А. Г. СТОЛЯРОВА — Ҳайвон организмида регенерация (тикланиш) процесслари. 1955 йил, тиражи 45.000, баҳоси 40 тийин.

Ш. ТУРОБОВ — Радио қандай гапиради. 1955 йил, тиражи 45.000, баҳоси 40 тийин.

Д. Л. ПЕРЕЛЬМУТЕР — Сариқ касали ва унинг олдини олиш. 1955 йил, тиражи 45.000, баҳоси 40 тийин.

Маданият уйида

Республика маданият уйи аҳоли ўртасида юқори малакали бичувчи ва тикувчилар тайёрлаш ишига жиддий э'тибор бермоқда. Маданият уйида бичув-тикув, фото, бадиий ҳаваскорлик, драма, электротехника каби 25 дан ортиқ ҳархил тўгараклар мунтазам ишлаб турипти. Бу тўгараклар машғулотларига 300 дан ортиқ киши қатнашмоқда.

Шу кунларда маданият уйида энг яхши тўгараклар ишини кўрсатувчи виставка ташкил қилинди. Бу виставкада бичув-тикув тўгарагининг иши ҳамманинг диққатини ўзига жалб қилмоқда. Айниқса тўгарак а'золаридан Бўронова, Шокирова, Алиева ва Иброҳимова каби чевар қизларнинг моҳирлик блан тиккан ҳархил нусхадаги эрлар ва аёллар кўйлаги алоҳида э'тибор қозонмоқда.

Т. ЙАЙЛОВОВ.

ТАСС РАДДИЯСИ

Ғарбий Германиянинг ДПА телеграф агентлиги э'лон қилган хабарда да'во қилиб айтилишича, шу вақтгача Австрияда бўлган совет қўшин бирлашмалари ҳозирги вақтда совет қўмондонлиги томонидан Германия Демократик Республикаси территориясига ўтказилган эмиш.

ТАСС ўзига берилган ваколатга биноан билдирадики, ДПА агентлигининг бу хабари бутунлай уйдирма хабардир. Австрияда бўлган совет қўшинлари 20 сентябрьдаёқ Совет Иттифоқига батамом олиб кетилди, я'ни мустақил ва демократик Австрияни тиклаш тўғрисидаги Давлат Шартномасида тўрт давлат қўшинларини олиб чиқиб кетиш учун кўзда тутилган муддатдан анча олдин олиб чиқиб кетилди. Шу блан бирга, СССР ҳарбий контингентлари Австрия территориясидан олиб чиқиб кетилган қўшинлар миқдорида камайтирилмоқда.

Ғарбий Германия агентлигининг мазкур хабари Германия Демократик Республикасида совет қўшинлари кучайтирилмоқда деган уйдирма гаплар блан Германиядаги ва бошқа мамлакатлардаги жамоатчиликни чалғитиш, шунингдек ҳақиқий фактларни бўяб кўрсатиш ва ба'зи четэл қўшинларининг Австриядан Италия ва Ғарбий Германия территориясига кўчирилаётганлигини жамоатчилик олдида оқлашга уриниш мақсадини кўзда тутаётган бўлса керак.

Редакция почтасидан

Кун бўйи кутиб...

Бўка районидаги 1-нчи МТСнинг механизатори ўртоқ Нишон Гелдиев Каганович номли колхозда ўз универсалини кўздан кечириб, трактор моторини айлантирар экан, кутилмаганда ундан ўт чиқиб кетди ва бахтсиз ҳодиса юз бериб, Гелдиевнинг чап қўли куйиб қолди.

Касбдошлари уни район марказидаги амбулаторияга жўнатдилар. Ўртоқ Гелдиев бу ерга етиб келгач, врач олдига кириш учун бирнеча кишидан кейин навбат олди. Лекин, бу ерда йиғилганлар:

— Сиз олдинроқ кираколинг, — дейишиб механизаторга йўл бердилар.

— Сизга нима керак? — Гелдиев эшикни очиши блан тўнг оҳангда сўради фельдшер М. Баязитова.

— Қўлим.. трактор моторидан ўт чиқиб, куйиб қолди... шунга...

— Ихтиёт бўлиш керак эди, — «насиҳат» қилабошлади фельдшер. — Сиз ихтиётсизлик блан иш қилгансиз.

— Синглим, насиҳатни кейин қилаберасиз, мен ҳозир оғриқдан азоб чекаётирман, бирор дори-дармон қилсангизчи олдин, — илтимос қилди оғриқ азоби блан курашаётган механизатор.

— Бинт йўқ, бинтсиз дори қилиб бўлмайди, боринг аптекадан бинт топиб келинг, — буюрди Баязитова ва механизаторни ташқарига чиқариб юбориб, эшикни «тарс» этиб ёпди.

Ўртоқ Гелдиев оғриқдан зирқираётган қўлларини зўрга кўтариб, аптекага қараб йўл олди. У аптекага бориб етканида соат эндигина 12 бўлган эди. Аптека эшигига «овқат пайти 2 дан 3 гача» деб ёзиб қўйилган, броқ эшик ҳозирданоқ берк эди. Эшик ёнида болали оналар, дори учун ишдан қолиб, аптека мудирини кутаётган колхозчилар турар эдилар. Орадан бир соатдан ортиқ вақт ўттан бўлса ҳам аптека мудири Наби Фаттоховдан ҳалигача дарак йўқ...

— Қачон келсанг аҳвол шу, — деди «Коммунизм» колхозининг а'зоси ўртоқ Наби Хасанов. Сўнгра Нишонбойга қайрилиб қаради-да, унинг аҳволига ачинди, кейин юпатабошлади: — Сабр қиласиз, ҳозир келиб қолар...

Нишонбой кута-кута ниҳоят бинт олиш шарафига муяссар бўлдию амбулаторияга югирди ва эшикни очиб:

— Олиб келдим, синглим, — деди у.

— Мен ҳечнарса қилаолмайман, — жавоб берди Баязитова, — бош врачимиз ўртоқ Фралов келгунларича ташқарига чиқиб туринг!...

Механизаторнинг дили қаттиқ ранжиди ва ўз-ўзига «ноҳотки шу аёл менга ҳеч бўлмаганда биринчи ёрдам кўрсатаолмаса, бўлмаса у бу ерда нима қилиб ўтирибди, дер эди, — йўқ, бу хотиннинг юрагида озгина бўлса ҳам инсонга нисбатан меҳршафқат деган нарса йўқ экан...»

Бош врачни кутиб ўтирганлар орасида «XIX партс'езд» колхозининг а'зоси Қурбонота Жуманов, «Кўкорол» совхозининг ишчиси И. Тарасова, Охунбобоев номли колхознинг а'зоси А. Холбоевлар ҳам бор эди.

Врач В. И. Фраловдан ҳали дарак йўқ. Чунки, у киши икки жойда ишлайди. Чунончи, район поликлиникасида бош врачлик қилади ҳамда амбулаторияда мудирлик вазифасини бажаради. Шунинг учун ҳам у киши худди бўзчининг моккисидай ҳали поликлиникага, ҳали амбулаторияга қатнаш блан вақт ўтказмоқда.

Биз кечга томон йўлга чиқдик. Беморлар ҳали ҳам бош врачнинг келишини кутиб ўтирган эдилар. Билмадик, улар врачни яна қанча вақт кутган эканлар? Бу томонини район соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири ўртоқ Хикматилла Ортиқовга ҳавола қиламиз...

У. ЖОНГИТОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„Автобусдаги можаро“

Шу сарлавҳа блан чиққан редакция почтасида республика табиат музейи олдидан Чиғатой ва Келес томон қатнайдиган автобусларда йўл қоидаси бузилиши, автобус хизматчиларининг пассажирларга қўпол муомилада бўлиши ва пул олиб, билет бермай, давлатга ҳиёнат қилиши, шунингдек бошқа тартибсизликлар танқид қилинган эди.

Автотранспортларни эксплоатация қилиш Бош бошқармаси бошлигининг ўринбосари ўртоқ Абельнинг редакцияга хабар беришича, текширишда газетада кўрсатилган фактлар тасдиқланган. Ўз шахсий манфаатини ўйлаб, давлатга ҳиёнат қилиб келган кондуктор Ибрагимов ўз вазифасидан озод қилинган, шофёрлардан Зладов ва Коблиевлар қаттиқ огоҳлантирилган.

ТЕАТР

„ҚАРОҚЧИЛАР“

Яқинда Ҳамза номидаги Ленин орденли Ўзбек давлат академик драма театрининг коллективи улуғ немис шоири ва драматурги Фридрих Шиллернинг вафотига 150 йил тўлиши (1759 — 1805) муносабати блан унинг ўлмас асари «Қароқчилар» трагедиясини (спектакльни саҳнага қўювчи А. О. Гинзбург, режиссёр Қ. Мажидов, рассом С. М. Миленин) саҳнага қўйди.

Буюк сўз сан'аткори Шиллернинг «Қароқчилар», «Макр ва муҳаббат» асарлари кўпйиллардан бери пойтахт ва республикамиздаги бошқа театрлар саҳналарида қайта-қайта қўйилиб, ўзбек тамошабинларининг ҳурматига сазовор бўлиб келмоқда.

Шиллернинг ижоди, шоирнинг ба'зи муҳим сиёсий масалаларда иккиланишига қарамасдан ўз давридаги илғор идеялар блан суғорилган. У, ўз ижоди блан реакция, зулм-истибдод ва диний жаҳолатнинг ашаддий душмани ҳамда халқ озодлиги курашчиси сифатида майдонга чиқди. Худди ана шунинг учун ҳам Шиллер бизга қимматлидир.

Шиллер ижодидаги бу асосий йўналиш ҳақида улуғ рус танқидчиси революцион-демократ В. Г. Белинский, Шиллернинг поэзиясида унинг юраги умрбод инсон ва инсониятга бўлган самимий ва олижаноб муҳаббат туйғулари, диний ва миллий фанатизмга, хурофотга, ҳарқандай жазоларга қарши нафрат ҳислари блан суғорилган, деб айтган эди. У, бу йўналишнинг актив курашчиси сифатида энг аввало «Қароқчилар» трагедияси блан кўз олдимизда намоён бўлади. Ф. Энгельс драматургнинг бу асарига юксак баҳо бериб: «Шиллер бутун жамиятга очиқдан-очиқ уруш э'лон қилган мурувватли навқирон одамни машҳур қилиб, «Қароқчилар»ини ёзди», деган эди.

Германия Шиллер яшаган даврда сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан ниҳоятда орқада қолган 300 та майда мустақил давлатларга бўлинган мамлакат эди.

Германиянинг сиёсий тарқоқлиги, унинг иқтисодий қолоқлиги майда давлатларнинг ҳукмдорлари учун немис халқини аёвсиз эксплуатация қилишга, уларга чексиз жабр-зулм ўтказишга кенг имконият яратиб берарди. Германиянинг майда давлатларга парчаланиб кетиши қудратли буржуазияни вужудга келтиришга ва мутлақ феодал тузумига қаршилик кўрсатиш учун оммани уюштиришга халақит берарди. Ана шу феодал ҳукмронларнинг золимлиги, бузуқлиги, чириб кетаётганлиги, немис халқининг сиёсий ва ижтимоий ҳуқуқсизлигини Шиллер ўзининг «Макр ва муҳаббат», «Фиесконинг суиқасди», айниқса «Қароқчилар» сингари асарларида кескин фош қилиб ташлайди.

Шиллер Тюбинген шаҳридаги диний академияда ўқиб юрган пайтларида ўз давридаги немис адабиётининг энг яхши асарлари, шу жумладан Лессинг, Гёте асарлари блан танишади. Бу танишув унда Рим республикачиси Брутга ўхшаш немис қаҳрамонлари образини яратиш иштиёқини туғдиради. Брутнинг прообрази Шиллернинг биринчи трагедияси — «Қароқчилар»даёқ пайдо бўлади.

Броқ Шиллернинг инсон қадр-қиммати таҳқирланган ўз замонасидаги жамиятга нисбатан бўлган нафрати фақат китобдагина қайд этилиб қолмади. Балки у, ёшлик чоғларидаёқ ўша вақтдаги тузумнинг барча эскирган формалари натижасида содир бўлаётган азоб-уқубатларни ўз бошидан кечирган эди.

Мавжуд ижтимоий тузум «Қароқчилар» трагедиясида ўша даврдаги немис адабиёти учун хос бўлмаган зўр куч блан кескин танқид қилинади. Кескин ҳаракатлар тўлқини ва ҳис-туйғу, фикрларнинг оташин кучи блан бу асар немис адабиётининг ўша даврдаги бошқа асарларидан ажралиб туради.

Шиллер трагедиянинг биринчи саҳифасига «Воқига жойи—Германия» деб ёзиб қўйган. Бу блан, у пьесада фош этилаётган ёвузлик қандайдир узоқ ўлкаларда эмас, балки худди шу немис тупроғида содир бўлмоқда, деб очиқдан-очиқ айтган эди. Пьесага ёзилган: «Дори тузатмаганни, темир тузатар, темир тузатмаганни олов» деган эпиграф ҳам характерлидир. Бу сўзлар революцион хирургияга мурожаат руҳидаги жўшқин чақириқ эди.

Бу асарнинг революцион характери Шиллер томонидан китобнинг иккинчи нашрига ёзилган эпиграфда янада равшанроқ, янада кучлироқ та'кидлаб ўтилган. Китобнинг муқовасида сакрашга тайёр турган шер тасвирланиб, изоҳ тариқасида «Золимларга ҳужум» деб ёзиб қўйилган.

Театр коллективи олдида Шиллер асарининг ана шу революцион моҳиятини атрофлича очиб бериш вазифаси турар эди. Театр бу мас'улиятли ва олижаноб вазифани муваффақият блан ҳал этган. Постановкачи ва режиссёр Шиллернинг революцион романтикасини тўла сақлаганлари ҳолда пьеса қаҳрамонларининг аҳволи ва характерларни тўғри очиб бериб, монументаль реалистик спектакль яратганлар.

Парда очилиши бланоқ трагедиянинг бош қаҳрамони— қароқчи Карл Моорнинг ҳаяжонли образини яратган артист Олим Хўжаевнинг ёрқин ижроси тамошабинлар диққатини ўзига жалб этади. Карл Моор— Олим Хўжаев идрокли, жўшқин қалб эгаси, золимлик ва разилликдан нафратланувчи навқирон одам бўлибгина қолмай, балки шу блан бирга золимларга қарши кучсизлар ва эзилганлар ҳуқуқини сақлаб қолиш учун курашувчи шахс ҳамдир. Актёр айниқса Моорнинг Патер (артист Х. Латипов) блан учрашиб, унга қўлидаги қимматбаҳо узукни кўрсатар экан, узукни министр, поп, молия маслаҳатчиларидан тортиб олганини айтаётган пайтларини жуда усталик блан алоҳида қайд этади.

Шу кўриниш (2-нчи кўриниш)да К. Моор — Хўжаев юқори синф вакиллари халққа қарши ўз жиноятларини яшириш учун ниқоб қилиб олган диний аҳлоқнинг сохта ва риёкорлигини жўшқин қаҳр-ғазаб блан фош этиб ташлайди. У, юқори синф вакиллари ва уларнинг золимлиги ҳамда ваҳшийлигини ҳаспўшлаб турувчи мунофиқона диний бид'атларни, сутхўрлар ва лаганбардорларни ла'натлайди.

Артистнинг хизмати шундаки, у, «Бутун жамиятга очиқдан-очиқ уруш э'лон қилган мурувватли навқирон одам» (Ф. Энгельс) образини мукаммал яратиб берган.

Ф. Шиллер Карл Моорни шунчаки қароқчи сифатида эмас, балки унинг қароқчилигини бузилиб бораётган феодал тузумига қарши протест сифатида акс этдиради. Хўжаев Шиллернинг бу фикрини тўғри талқин этаолган. Артист Карлнинг «қароқчилиги» феодал жамиятига қарши тарқоқ, стихияли кураш кўринишларидан бири эканлигини кўрсатиб беради. Карл Моор камситилган ва масхаралангaнлар, эзилган ва таҳқирланганлар учун қасос олувчи кишидир. Шунга кўра у, адолат учун курашувчи шахс сифатида: «Сиз менинг ўзимга ўхшаган йигитлардан тузилган бир қўшин беринг, ана унда Германия шундай республика бўладики, Рим ва Спарта унинг олдида хотинлар монастирига ўхшаб қоладилар» деб республика озодлигига да'ват этади.

Шиллер Франц Моорни ўз укаси Карл Моорга қарама-қарши қилиб қўяди. Драматург Францни машҳур дворян, ўз фуқароларини ваҳшиёна тарзда эксплуатация қилувчи, ўтакетган золим қилиб кўрсатади. Артист Қудрат Хўжаев ўз қаҳрамони Францнинг социал психологиясини чуқур англаб, унинг характерли хусусиятларини моҳирлик блан очиб беради. Артист ўз қаҳрамони образи орқали тахтни эгаллаш, халқни аёвсиз эзиш мақсадида отаси фон Моорни тириклай кўмган шафқатсиз золимни гавдалантиради. Артист Францнинг социал хулқ-атворини шахсан унинг монологи (иккинчи кўринишнинг охири)да яна ҳам ёрқин очиб беради. У, хушсиз ётган отасини жирканиб, оёғи блан тахтдан тепар экан, жасад устида тантанали равишда қаҳ-қаҳ уриб кулади.

Қ. Хўжаев Францни ўтакетган ҳасадчи, риёкор кишигина эмас, балки бениҳоя худбин, шафқатсиз золим, қонхўр, ёвуз, даҳшатли эксплуататор сифатида ҳам талқин этади. Актёр Франц характеридаги бу хусусиятларни ширинсўзлик, мўмин, мулойимлик ниқоби остига яширади. Аслида эса Қ. Хўжаев олижаноб инсонлик туйғуларидан маҳрум бўлган ёвуз кишини фош этади. Артист Амалия блан учрашув саҳнасида ўз қаҳрамонининг макрини жуда усталик блан очиб ташлайди. Франц — Хўжаев заҳарли илон сингари қиздан ўз мақсадлари йўлида фойдаланиш учун Амалиянинг қалбига суқилиб киради. Хўжаев Франц ролини ижро этиб, катта ижодий ютуққа эришган.

Артистлардан Олим Хўжаев ва Қудрат Хўжаев Карл блан Францнинг мутлақо қарама-қарши бўлган характерини ёрқин акс этдирганлар. Тамошабинлар халққа муносабати бошқа-бошқа, ижтимоий қарашлари турлича бўлган ака-укани кўради. Спектакльда ака-ука ўртасидаги бу қарама-қаршиликнинг ўсиб бориши юксак маҳорат блан намойиш қилинган. Спектакльнинг муваффақияти ҳам ана шу образларнинг тўғри, ҳаққоний талқин этилишидан келиб чиққан.

Амалия ва Максимилиан, фон Моор образларини яратишда артистлардан С. Эшонтўраева ва Обид Жалиловнинг ҳам хизматлари диққатга сазовордир. Бу образларни тўлақонли қилиб гавдалантиришда артистлар ҳам, постановкачилар ҳам катта куч сарф қилганлар. С. Эшонтўраева Амалия образида зўр иродали ва муҳаббатига содиқ бўлган аёлни кўрсатади. Амалия — Эшонтўраеванинг ҳарбир хатти-ҳаракатида, унинг Карл блан бўлган мулойим муносабатларида самимий, пок муҳаббат сезилиб туради. Франц блан учрашув саҳналарида эса актриса асосий э'тиборни саройнинг жирканчлилиги ва разиллилигини фош этишга қаратади. Актрисанинг хизмати ҳам ана шунда. Эшонтўраева Карлга бўлган муҳаббатини айниқса охирги кўринишда моҳирлик блан бўртдириб берган.

Тамошабинлар артист О. Жалилов ижро этган фон Моор образида XVIII аср охирида Германиядаги кичик патриархаль давлат ҳукмдорларидан бирини кўрадилар. Артист фон Моорни касалланиб мункайиб қолган чол сифатида гавдалантиради. Моорнинг касали—феодал-патриархаль тузумининг бузилиши ва ҳалокати ифодасидир. Артист бу образ орқали шунчаки отани эмас, балки чириб, ўлиб бораётган бутун феодал жамиятини акс этдиради.

Пьесанинг шоир Асқад Мухтор томонидан яхши таржима қилинганлиги, спектакльнинг безатилиши (рассом С. М. Миленин) ва жозибали музика (композитор Мейн) спектакльнинг муваффақиятли чиқишида катта роль ўйнаган.

Шуни ҳам айтиш кераки, юқорида қайд этилган ютуқлар блан бирга спектаклда айрим камчиликлар йўқ эмас. Режиссёр қароқчиларнинг оммавий саҳнасини яратаолмаган. Қароқчилар индивидуаллаштирилиб, ҳарбирининг ўзига хос характери яратилмасдан, балки ҳаммаси ҳам бир планда кўрсатилган. Бизнингча бу ҳол пьеса текстини ҳаддан ташқари (қароқчиларга бевосита тааллуқли кўринишни) қисқартиш, шунингдек, режиссёр томонидан оммавий саҳналарни нотўғри тушуниш натижасида содир бўлган. Бу пардаларда қароқчилар ўз билганларича иш тутиб, бирор нарсани ифода этмайдилар. Қатнашчилар ўртасида саҳнавий алоқа йўқ.

Лекин бу жуз'ий камчиликларга қарамай, «Қароқчилар» спектакли тамошабинларни ҳаяжонлантириб, уларда спектаклга нисбатан катта ҳурмат ва муҳаббат туйғуларини уйғотади.

«Қароқчилар» спектакли театр коллективининг катта ижодий ютуғи ва Ф. Шиллер юбилейига қилган муносиб совғасидир.

Ф. ЖЎРАЕВ.
Р. СОДИҚОВА,

ПАХТАНИНГ БИР ГРАММИНИ ҲАМ НОБУД ҚИЛМАЙЛИК!

Ҳарбир толани кўз қорачўғидек сақлайлик

КОЛХОЗЧИ ЎРТОҚЛАР!

Шижоат блан бориб келаётган эпчил қўллар ҳаракати ўткир кўзининг қунт блан кузатишидан андак ҳоли бўлиб қолса, бутун бир чаноқда ёки ҳеч бўлмаганда битта чигит пахтаси қолиб кетиши мумкин. Эҳтиёт бўлинмаса, чангаллаган кўсакдан суғириб олинган пахтанинг битта-иккита палласи ерга тушиб ҳам кетади. Бу пахта дарҳол олиниб, этакка солинмаса, ерда қолиб нобуд бўлади. Куз кунларида тез-тез шамол эсиб туради. Эҳтиёт бўлинмаса, шамол ҳам аста-секин хирмондан битта-яримта чаноқ пахтасини учириб кетаберади.

Яхши шувалмаган хирмон сертупроқ бўлиб, бир қисм пахта тупроққа қоришиб кетади. Бефарқ хирмончилар бу пахталарни кўпинча супуриндига аралаштириб юборадилар. Қанор бутун бўлмаса, ёки оғзи яхши тикилмаса, пахтани машина-аравага ортишда, ташишда битта-яримта чаноқ эмас, ҳатто кўсак пахтаси ҳам тўкилиб қолади, эҳтиёт бўлинмаса, пахтанинг бир қисми йўқолиб, нобуд бўлади.

ТЕРИМЧИ ЎРТОҚЛАР, ЁДИНГИЗДА ТУТИНГКИ:

Халқимизда «тома-тома кўл бўлур» деган гап бор. Сизга, бизга кўринмасдан йўқолаётган «арзимаган» пахта йиғиштириб олинса, ҳақиқатан ҳам катта «кўл» ҳосил бўлади. Масалан, чала терилган, ерга тўкилган, хирмонда супуриндига аралашиб кетган, арава ёки машинадан тушиб қолган пахтани далада терилмай қолган ҳар туп ғўзанинг битта кўсагидаги пахтаси, деб фараз қилсак, ҳар гектар ерда 150—160 килограмм пахтани йўқотган бўламиз. Агар колхоз ҳар гектар ердан 24 центнердан пахта топшириши керак бўлса, 150 — 160 килограмм пахта йўқолиши блан планни 100 эмас, 10 — 15 процент кам бажарган бўлади.

Бизда юзлаб колхозлар, юз минглаб гектар пахта майдони бор. Ақалли 100 минг гектар майдонни олсак, «арзимаган» сабаблар блан камида 15 минг тонна пахтани йўқотамиз. Бунга йўл қўймаслик керак. «Арзимаган» бир-икки граммлар пули йиғилиб, миллионлаб сўмни ташкил этади, уни йўқотишимиз блан колхоз экономикасига зарар келади, колхозчининг меҳнат куни қиммати пасаяди.

Звено а'золари пахтани 15 процент нобуд қилиб, пландаги 30 ўрнига 28,5 центнер пахта бериб, топшириқни 95 процент бажарадилар. Демак, звено а'золарининг меҳнат кунларидан 5 процент қирқилади. Аҳмаджон 500 меҳнат куни ишлаган бўлса ҳам фақат 475 меҳнат кунига ҳақ олади.

Пахта хом терилса, сортлар аралашиб кетса, ифлосланса, отбор биринчига, биринчи иккинчига, иккинчи учинчига қабул қилинади. Демак пахтанинг қиммати пасаяди. Бу колхознинг даромадига, колхозчининг меҳнат кунига тегадиган ҳаққа та'сир қилади.

Пахтакорларимизнинг ватанпарварлик вазифаси—етиштирилган мўл ҳосилни сра нобуд қилмай йиғиб-териб олишдир. Чунки пахта мамлакатимиз учун ғалла, ёқилғи, металл каби зарур хомаш'ёдир. Ундан аҳолининг кенг исте'моли учун зарур буюмлар, озиқ-овқат маҳсулоти, чорва моллари учун зарур ем-хашак ишлабчиқарилади.

Пахтани нобуд қилмаслик учун теримда меҳнат унумини ошириш керак. Пахта фақат сортларга ажратиб ва тоза терилсин. Чаноқда битта ҳам чигит қолмасин. Бунинг учун теримни тўғри уюштириш, бир йўла икки қўллаб териш, пахтани ерга тўкмаслик, тўкилган пахтани дарҳол териб олиш зарур.

Терим соатли график асосида уюштирилиши лозим. Теримчилар ишига баҳо беришда пахтанинг миқдоригагина эмас, унинг сифатига ҳам э'тибор қилиш керак.

Бригада, звено бошлиқлари теримчиларнинг ишини, пахтаси терилган қаторларни қунт блан текширишлари, пахтанинг чала терилишига, ерга тўкилишига ифлосланишига асло йўл қўймасликлари лозим.

Хирмондаги ишлар тўғри уюштирилсин. Хирмонлар тоза бўлсин, пахта сортларга ажратиб қуритилсин.

Тайёрлаш пунктларига юборилаётган пахта яхши қоплансин, аравага зичлаб ортилсин, йўлда бир грамм пахтанинг ҳам йўқолмаслиги та'минлансин.

Дала, йўл ва хирмон атрофларига тўкилган бир чаноқ пахтани ҳам йиғиб олайлик!

Пахта сра нобуд бўлмайди

Яқинда бригада, звено бошлиқлари ҳамда илғор колхозчилар иштирокида йиғилиш ўтказдик. Бу йиғилишда правление а'золари ҳам иштирок этдилар. Биз пахта нобудгарчилигига қарши кескин кураш олиб бориш масаласини муҳокама қилдик. Сўзга чиққан бригада ва звено бошлиқлари, колхозчилар пахта бизнинг бойлигимиз — пахта туфайли кассамизда пулнинг кўпайиши, хўжалигимизнинг йил сайин бойиши, ҳаётимизнинг тобора фаровон бўлиши тўғрисида гапирдилар.

Кекса пахтакор Хакимназар Алиназаров йиғилиш қатнашчиларига қарата бундай деди:

— Биз пахтакор деҳқонлар пахтанинг қадри-қийматига етамиз. Ғаллакорлар битта донни ҳам ерда қолдирмагандек, биз ҳам битта чигитни ё чаноқда, ёки ерда қолдирмаймиз, биз унинг исроф бўлишига ҳеч йўл қўймаймиз.

Ҳакимназарота барчанинг фикрини ифода этди. Шу йиғилишда колхоз правлениеси пахта нобудгарчилигига қарши курашни кучайтириш юзасидан қарор қабул қилди. Ҳозир барча бригада ва звеноларда тўкилган, чаноқда қолган пахтани териб олучи кексалар ва ёшлардан иборат махсус кишилар ишлаб турипти.

Бундан ташқари, колхоз қишлоғи территориясидаги ҳамда қабул пунктига олиб борадиган йўлларда тўкилган пахтани териб олучи кишилар бор. Улар автомашина ва аравалар ўтиб кеттач, кўча ҳамда йўлларни текшириб чиқадилар, тўкилган пахта топилса, уни териб оладилар.

Илғор бригада ва звеноларда пахта териш ҳамда тайёрлаш сур'ати кучайтирилиши блан бирга, пахта нобудгарчилигига қарши кескин кураш олиб борилаётганлиги учун колхозимизда бир грамм пахта ҳам ерда қолмаётир. Далада ишлаётган 900 га яқин киши кундалик нормасини анча ошириб бажаришга эришмоқда.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти теримчиларнинг унумли меҳнат қилишлари учун барча қулай шароитларни яратиб беришга ҳаракат қилмоқда. Бригадаларда иссиқ овқат ташкил этилган, колхозчиларга газета ҳамда журналлар ўз вақтида етказиб берилади.

Колхоз партия ва комсомол ташкилоти агитаторларнинг нобудгарчиликка қарши суҳбатлар ўтказишлари учун курашмоқда. Бригада ва звеноларга бириктилган агитаторлар дам олиш ва ишдан кейинги пайтларда колхозчилар блан суҳбатлар ўтказмоқдалар. Бу суҳбатларда, пахта халқимиз ва давлатимизнинг энг қимматли бойлиги эканлиги, бу бойликни нобуд қилиш пахтакорлар учун ҳам, давлат учун ҳам зарар эканлиги сўзлаб берилмоқда.

Колхоз правлениеси пахта хирмонларидаги ишни ихчамлаштириш ва бу ерда қат'ий тартиб ўрнатиш юзасидан бирқанча тадбирларни амалга оширди. Ҳарбир хирмонда ёнғинга қарши кураш чоралари кўриб қўйилган. Бу ердаги кишилар хирмон атрофида ўт ёқилишига ёки чекилишига йўл қўймайдилар.

Ҳарбир грамм пахтани сақлаб қолиш ва уни ўз вақтида давлатга топшириш колхоз қишлоғидаги ёшлар, кексаларнинг жона-жон ишидир. Шунинг учун ҳам пахта теримида барча актив қатнашмоқда. Яқинда теримчилар сафига колхознинг бошқа соҳаларида ишлаётган кишилардан 150 колхозчи қўшимча равишда сафарбар этилди.

Шу кунларда пахтакорларимиз партиянинг XX с'езди шарафига бошланган социалистик мусобақага қўшилиб, йиғим-терим ишларини муваффақиятли ўтказиш учун отланганлар. Улар кун сайин қанча кўп пахта терсалар, давлат пахта тайёрлаш планини бажаришдек шарафли ишга муносиб ҳисса қўшаётганликларини, бу блан ўзларининг ватанпарварлик бурчларини адо этаётганликларини жуда яхши биладилар. Ҳозир колхозимизда кўпминг килограммчилар мусобақаси кенгайтириб юборилди.

Пахта тайёрлаш соҳасидаги социалистик мусобақада Асолат Маҳкамова бошлиқ бригада а'золари олдинги сафда кетмоқдалар. Улар шу кунгача йиллик планнинг 38,4 проценти миқдорида пахта тайёрладилар. Илғор пахтакорлар 1 откябрьгача яна 12 процент пахта топшириб, сентябрь графигини ошириб бажариш учун курашаётирлар.

Колхозда пахтани даладан хирмонга, хирмондан тайёрлов пунктига жўнатиш ишлари ҳам яхши уюштирилган. Биз 10 та автомашина, 28 та автокачка блан пахта ташимоқдамиз. Бундан ташқари даладаги пахтани теримчилардан ўша ернинг ўзида қабул қилиб тортиб олиш ва хирмонга етказиб бериш учун бригадаларга биттадан арава бириктириб қўйилган. Бригада ва звено бошлиқлари ҳамда транспорт бригадаси пахтанинг бутун қопларга жойланиши, йўл ва кўчаларда тўкилиб қолишига қарши курашиш чораларини амалга оширмоқдалар.

Бу йил колхозимиз гектаридан 40 центнердан ҳосил топшириш мажбуриятини олган. Пахтакорларимиз бу ҳосилни йиғиб олиш учун миллион-миллион чаноқлардаги пахтани териш зарур эканлигини биладилар. Биз бир грамм пахтани сра нобуд қилмай уни териб оламиз ва давлатга топширамиз. Бу, бизнинг партия XX с'ездига совғамиз бўлади.

Р. ЭГАМБЕРДИЕВ,
Оржоникидзе районидаги Маленков номли колхоз раиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 1955 ЙИЛ 26 СЕНТЯБРЬГАЧА БЎЛГАН

МА'ЛУМОТ

(процент ҳисобида)

Районларнинг номи	бир кунда	мавсум бошидан	Районларнинг номи	бир кунда	мавсум бошидан
Оҳангарон	2,82	36,06	Гулистон	1,46	21,99
Пискент	2,13	33,48	Янгийўл	1,65	21,62
Оржоникидзе	2,27	28,27	Чиноз	1,76	21,19
Ховос	1,75	27,93	Сирдар'ё	1,51	20,96
Ўртасарой	2,13	25,29	Октябрь	1,44	20,93
Бўка	2,03	24,57	Оққўрғон	1,60	20,62
Мирзачўл	2,10	24,45	Калинин	1,79	18,06
Юқоричирчиқ	2,17	23,95	Бекобод	1,15	17,84
Ўртачирчиқ	1,58	23,19	Боёвут	0,93	16,02
Верхне-волинск	1,58	22,08	Қуйичирчиқ	1,61	13,15

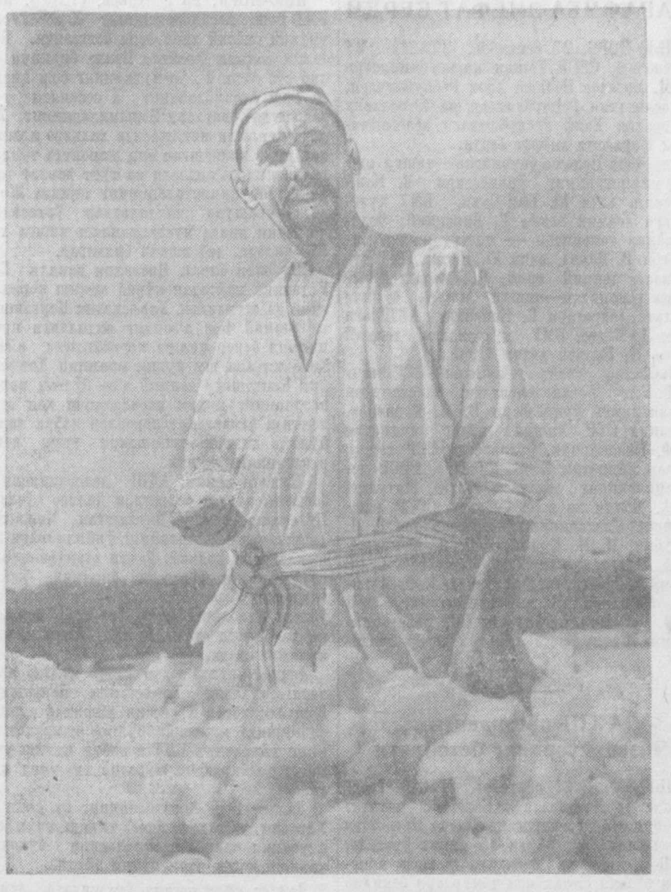

Синов кунларидир бугун, пахтакор

Синов кунларидир бугун, пахтакор
Ва'дангга муносиб совға кутар эл.
Йил бўйи ишланган олтин экинзор
Теримни кутмоқда, унга тезроқ кел.

Кечикма тонг пайти, қуёш мўралаб —
Пахтазор кўкида сени кутмасин.
Очилган кўсакни ҳар куни санаб,
Бекорчи хаёл-ла вақтинг ўтмасин.

Ердаги ҳосил у— ернинг зийнати,
Терилса бўлғуси элнинг бойлиги,
Хирмонда билинур деҳқон меҳнати,
Унда газламанинг гул чиройлиги.

Сур'атга муҳтождир юз минглаб чаноқ,
Олтин пахталарим тўкилмасин, дер,
Қаерга бормангиз, ҳаммаер оппоқ,
Дер, мени кечикмай тезроқ келиб, тер.

Юракда юк бўлиб қолмасин ва'да,
Терилган ҳосилдан енгил тортсин дил,
Рақамлар юксалиб қизғин теримда,
Қуёшдай яшнасин срзу муттасил.

Лиммо-лим этакнинг вазни тош боссин,
Тоғ каби уюлсин ҳар ерда хирмон,
Чеварлар меҳнатин шарафи ошсин,
Карвонлар ортидан қўзғолсин карвон.

Карвон юкларида бўлсин э'тибор,
Тўкилиб ҳеч нобуд бўлмасин ҳосил.
Жўяклар оралаб, ҳар чаноқки бор,
Пахтаси терилиб севинсин кўнгил.

Чаноқда қолмасин, терилсин тоза,
Теримчи ҳар чигит қадрига етсин,
Ҳосилни меҳнатга қилиб андоза,
Кўрганин қолдирмай хирмонга элтсин.

Граммлар ҳал этар ҳосил тақдирин,
Теримчи мардларнинг жўшсин ғайрати,
Пахтакор тозалаб ҳосилдан ерин,
Эл бўйлаб ёйилсин шону-шуҳрати.

Пахтакор совғасин кутмоқда диёр,
Ҳар ерда тоғ бўлиб уюлсин хирмон.
Синов кунларидир бугун, пахтакор.
Сур'атни тезлатиш пайтидир бу он.

НАЗАРМАТ.

Пахта бизнинг бойлигимиз

Пахта бизнинг қимматли бойлигимиз. Буни бригадамиздаги каттадан-кичкача яхши тушунади. Улар бир туп ғўзани ўстириш учун қанча меҳнат сарф этилишини жуда яхши биладилар. Шунинг учун ҳам пахта очилиши блан бригадамиздаги ҳамма киши ҳосилни тезроқ йиғиб-териб олишга отланади.

Биз теримга тушишдан олдин, сентябрь ойида йиллик планнинг 85 проценти миқдорида пахта берамиз, деб аҳд қилган эдик. Ҳозир планимизни 70 процент бажардик. Сентябрьнинг беш куни ичида яна 10 процентдан ортиқ пахта бериб, ва'дамизнинг устидан чиқамиз.

Ҳозиргача гектаридан қарийб 20 центнердан ҳосил йиғиб олган бўлсак ҳам, ҳали далаларимизда пахта жуда кўп, биз унинг бир граммини ҳам нобуд бўлишига — ерга тўкилишига, чаноқда қолиб кетишига, хирмон атрофларида исроф бўлишига йўл қўймаймиз.

Бригадамиз а'золари ана шу шартни шараф блан бажариш учун ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар. Шу кунгача 4860 — 5000 килограммдан пахта терган А. Пўлатова, Х. Тожибоева ўртоқлар мавсумда 10—15 тонна пахта териш тўғрисида ўз зиммаларига олган мажбуриятни шараф блан бажариш учун сур'атга-сур'ат қўшиб ишламоқдалар. Уларнинг қўллари қанчалик тез ҳаракат қилишига қарамай, чаноқларда битта ҳам чигит қолмаётир. Бу чевар теримчилар ўзларининг тез ва сифатли пахта териш соҳасидаги тажрибаларини бригададаги бошқа колхозчиларга ҳам сўзлаб бермоқдалар. Натижада бригадамиз ҳар куни йиллик планнинг 4—4,5 проценти миқдорида пахта топшириб, графикни анча ошириб адо этмоқда.

Биз 110 гектар ернинг ҳар гектаридан 23 центнердан ҳосил топшириш тўғрисидаги мажбуриятимизни шараф блан бажарамиз. Бу ва'дани тўла адо этиш учун ҳозир бригадамиздаги барча киши далага чиққан. Улар пландан ташқари 80 тонна пахта топшириш тўғрисидаги мажбуриятни бажаришга муносиб ҳисса қўшиш учун ғайрат блан курашмоқдалар.

О. ФАЙЗИЕВ,
Пискент районидаги Ленин номли колхознинг бригада бошлиғи.

Пахта нобуд бўлса, хўжалик зарар кўради

Колхоз ва совхоз далаларида пахта йиғим-териминнинг энг мас'улиятли даври ўтаётир. Ҳозирги кунда етилмаган кўсаклар жуда кам қолди ва ҳамма ерда ҳам пахта ёппасига очилган. Вазифа — барча моддий-техника воситаларини тўла сафарбар этиб, бир грамм ҳам пахтани нобуд қилмай териб олишдан иборат.

Пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажаришнинг муҳим шартларидан бири — бир грамм ҳам пахтанинг нобуд бўлишига йўл қўймаслик, пахта нобудгарчилигига қарши ҳартомонлама курашишдан иборатдир. Пахта нобудгарчилигига йўл қўйиш, колхозга ҳам, давлатга ҳам катта зарар келтиради. Пахтанинг нобуд бўлишидаги асосий сабабларидан бири — ишга яроқли аҳолининг ҳаммасини теримга жалб этмаслик, теримчиларнинг, шунингдек механик-ҳайдовчиларнинг кунлик нормаларни бажармасликлари, хирмон ва қуритиш майдончаларидаги ишнинг пала-партишлиги сабаб бўлади. Шунинг учун пахтани теришдан тортиб, уни хирмонга ташиш, қуритиш, қоплаш, юклашда, ниҳоят тайёрлаш пунктларига олиб боришда жуда хуш'ёр бўлиш керак.

Текис очилган пахта ўз вақтида терилмай, сал фурсат ўтса ерга тўкилади, ифлос бўлади, сифати пасаяди, айрим ҳолларда ерда қолиб кетади — нобуд бўлади. Орада ёғингарчилик бўлиб қолса пахта янада кўпроқ йўқолади. Теримчилар шошма-шошарлик қилсалар ёки ўз ишларига совуққонлик блан қарасалар, бригада, звено бошлиқлари ишнинг сифатини назорат қилиб турмасалар пахта чала терилади. Ба'зи бригада ва звеноларнинг бошлиқлари ишнинг тепасида турмасдан вақтнинг кўпини хирмонда ўтказадилар. Худди шундай бригада ва звеноларда нобудгарчилик кўпайиб, ҳатто айрим ҳолларда планнинг бажарилмай қолиши мумкин.

Масалан, ҳар уяда уч туп ғўза бўлгани ҳолда шу туплардан битта кўсак пахтаси қолиб кетса ёки чала терилган чаноқлардаги пахталар йиғилиб битта кўсак бўлса ҳар гектар ерда камида 150 — 160 килограмм пахта нобуд бўлади. Агар колхознинг пахта майдони 800 гектар бўлса, бу ҳолда унинг 120 — 130 тонна пахта йўқотиши мумкин.

Айтайлик, 100 тонна пахта нобуд бўлсин. Бу ҳолда халқ хўжалигимиз 30 тонна тола ёки 640 минг метр газлама, 12 тонна ёғ, 26 тонна кунжара йўқотади.

Кўпинча дала бошидаги тарозубон ёнида, хирмон йўлида, хирмон ён атрофларида, ниҳоят тайёрлаш пунктларига борадиган йўлларда пахталар тўкилиб ётади. Бу — пахтанинг фақат теримдагина эмас, балки айрим ходимларнинг э'тиборсизлиги, беparволиги натижасида ҳам нобуд бўлишини кўрсатади. Кўпгина колхоз раҳбарлари бунга э'тибор бермайдилар. Бу — хирмонда ишловчи, пахта ташувчи колхозчиларнинг ўз ишларига мас'улиятсизлик блан қарашлари натижасидир.

Ниҳоят пахтани ёнғиндан сақлаш, яхши қўриқлаш, мол ейишидан сақлаш ҳам ғоят муҳимдир.

Колхоз правлениелари, бригада ва звено бошлиқлари пахта нобудгарчилигига қарши барча колхозчиларни, колхоз территориясидаги аҳолини сафарбар қилишлари керак. Пахта терими ва бевосита унга боғлиқ бўлган ишларни пухта ташкил этиш лозим. Бригада, звено бошлиқлари, агрономлар теримчилар иши устидан назорат қилиб боришлари, пахтаси терилган ҳарбир эгатни текшириб чиқишлари, терилмай қолган ёки чала терилган кўсаклар борлиги аниқланганда унинг айбдорларини топиб, тегишли чора кўришлари — қолиб кетган пахталарни тердиришлари керак.

Хирмонлар озода тутилиши, қуритилган пахтанинг яхши қопланиши, қоплар оғзи пахта тўкилмайдиган қилиб тикилиши лозим.

Дала ва йўлларга тўкилган пахталар ўз вақтида йиғиштириб олиниши лозим. Бунинг учун махсус кишилар қўйилиши, бу соҳада айниқса пионер ва мактаб ўқувчилари кучидан фойдаланиш, шунингдек, уларни рағбатлантириш керак.

Ёнғинга қарши кураш воситалари доим тахт қилиб қўйилиши, пахтанинг исроф бўлиши, ёки мол еб қўйишидан қўриқлаш чоралари кўрилиши зарур.

Областимизнинг илғор колхозлари, масалан, Октябрь районидаги Каганович номли, Янгийўл районидаги Сталин номли, Оржоникидзе районидаги Маленков номли ва Хрущев номли колхозлар одатда пахта йиғим-теримига пухта тайёргарлик блан киришадилар. Бунда улар ҳаммадан аввал бутун куч ва моддий-техника воситаларини тўла ишга солиб, пахтани тез фурсатда териб олиш учун курашадилар. Теримда меҳнат тўғри уюштирилади. Колхоз раҳбарлари ва ишлабчиқаришнинг бевосита командирлари — бригада, звено бошлиқлари ҳарбир теримчининг ишига, унинг сонигагина қараб эмас, балки сифатига ҳам қараб баҳо берадилар. Шунинг учун бу колхозларда пахта сра нобуд бўлмайди.

Пахтанинг мамлакатимиз халқ хўжалигидаги ғоят катта аҳамиятини яхши англаб, бу йил давлатга 460 минг тонна пахта етказиб бериш каби мас'улиятли вазифани шараф блан бажариш ва илғорлар тажрибасидан тўла фойдаланиб, пахтанинг сра нобуд бўлишига йўл қўймаслик — пахтакорларимизнинг ватанпарварлик бурчидир.

В. КОТИКОВА,
СоюзНИХИ илмий ходими.

Комсомоллар, пионер ва мактаб ўқувчилари!

Пахта — Ватанимизнинг бойлиги, шараф ва шонимиз. Унинг бир граммини нобуд қилмай давлатга топшириш областимиздаги барча меҳнаткашларнинг, шунингдек сиз ёшлар — комсомол, пионер ва ҳамма мактаб ўқувчиларининг ватанпарварлик бурчидир.

КОМСОМОЛЛАР, ПИОНЕР ВА МАКТАБ ЎҚУЧИЛАРИ! Далалар, йўллар, хирмон ёқалари, тайёрлаш пунктларининг атрофлари ва бошқа жойларга тўкилган пахталарни йиғиб-териб олишга актив қатнашингиз! Ерга тўкилган пахталарни дарҳол териб олиб, йўл ёқасидаги яшчикларга ташлангиз!

Шуни эсда тутиш кераккки, пахта граммлардан тўпланиб, тонналарни ҳосил қилади. Тўкилган ҳарбир грамм пахтани териб олсанг, пахта тайёрлаш планини бажаришга, тинчлик ишини янада мустаҳкамлашга, улуғ совет халқининг бойлигини, куч-қудратини тобора оширишга ҳисса қўшган бўласан!

Халқ демократияси мамлакатларининг матбуоти Н. А. Булганиннинг президент Д. Эйзенхауэрга юборган мактубига катта аҳамият бермоқда

ВАРШАВА, 25 сентябрь. (ТАСС). Бутун марказий газеталарнинг ҳаммаси СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Булганиннинг АҚШ президенти Эйзенхауэрга юборган мактубини биринчи саҳифаларда босиб чиқарди. «Жице Варшави» газетаси Н. А. Булганиннинг мактубини катта сарлавҳа остида чиқарди. Бу сарлавҳада қуролсизланиш каби муҳим масала юзасидан бамаслаҳат қарор чиқарилишини енгиллаштирадиган бу ҳужжатнинг ғоят катта аҳамиятга эга эканлиги та'кидланади.

БУХАРЕСТ, 25 сентябрь. (ТАСС). Барча газеталар СССР Министрлар Совети Раиси Н. А. Булганиннинг АҚШ президенти Д. Эйзенхауэрга юборган мактубини босиб чиқардилар. «Скинтейя» газетаси бу мактубни шарҳлаб ёзади: Совет Иттифоқи қуролсизланиш проблемасини тўхтаб қолган жойидан силжитиб юбориш учун янги ташаббус кўрсатди. Н. А. Булганиннинг мактуби совет давлат арбоблари учун характерли бўлган очиқ кўнгиллилик ва самимият блан ёзилган. Бу мактуб ҳарбий информация бериш масаласига ҳам, АҚШ президенти таклиф этган аэрофотос'ёмка масаласига ҳам жуда аниқликлар киритади.

«Роминиа либера» газетаси Н. А. Булганиннинг мактуби Совет Иттифоқининг халқаро кескинликни юмшатиш соҳасида янги муваффақиятларга эришиш йўлини очишга интилаётганлигини кўрсатади, деб та'кидлайди.

В. М. МОЛОТОВНИНГ БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИНИНГ X СЕССИЯСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ ТЎҒРИСИДА НЕМИС ДЕМОКРАТИК МАТБУОТИНИНГ ЁЗГАНЛАРИ

БЕРЛИН, 25 сентябрь. (ТАСС). Немис демократик матбуоти БМТ Бош Ассамблеяси X сессиясининг ишларини кенг ёритмоқда ва шу блан бирга, совет делегациясининг бошлиғи, Ташқи ишлар министри В. М. Молотовнинг 23 сентябрьдаги мажлисда қилган баёнотига катта аҳамият бермоқда.

«Нейес Дейчланд» газетаси шу тўғрида бошмақола ёзди. Бошмақолада та'кидлаб айтилишича, Совет Иттифоқи делегацияси қурол-яроғларни камайтириш юзасидан тўрт давлат ҳукуматлари бошлиқларининг Женева кенгашида илгари сурилган ҳамма таклифларни муҳокама қилиш тарафдори эканлигини билдирди. Газета бундай деб ёзади: Женева кенгашида БМТга а'зо бўлган тўрт буюк давлат — Совет Иттифоқи, АҚШ, Англия ва Франция томонидан киритилган таклифларни э'тиборга олганда, совет делегациясининг X сессияда таклиф этган таклифи кескинликни юмшатиш йўлида Женева кенгашидан кейин юз берган ҳаракатни кучайтиришга ва сўздан амалий ишга кўчишга қаратилганлиги аён бўлиб қолади.

Газета халқаро кескинлик юмшаётганлигига тўхталиб, Совет Иттифоқи томонидан кўрилган бирқанча тадбирларни, жумладан, СССР қуролли кучлари сонининг камайтирилганлигини, совет қўшинларининг Австриядан олиб чиқиб кетилганлигини, Совет Иттифоқининг Порккала-Удд базасига нисбатан бўлган ижара ҳуқуқларидан воз кечганлигини, Совет Иттифоқининг ташаббуси натижасида СССР блан Германия Федерал Республикаси ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилганлигини, шунингдек агар бошқа давлатлар ҳам Германиядан ўз қўшинларини олиб чиқиб кетадиган бўлсалар, Совет Иттифоқи ҳам ўз қўшинларини олиб чиқиб кетишга тайёр эканлиги тўғрисида Н. С. Хрущёвнинг ГФР ҳукумат делегациясига берган баёнотини кўрсатиб ўтади.

В. М. Молотовнинг таклифи, дейилади мақолада, ғарб давлатларининг кескинликни бундан буён ҳам юмшатиш мақсадида ҳамкорлик қилишга тайёр эканликларини исбот қилишлари учун имконият беради.

«Националь Цейтунг» газетаси қуйидагиларни та'кидлайди: В. М. Молотов қуролсизланиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилишни талаб этди. Қуролсизланиш — асосий вазифа бўлиб, бу вазифанинг ҳал этилиши Европада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш блан бир қаторда Германияни қайтадан бирлаштириш имконини беради.

«Дер Морген» газетаси В. М. Молотовнинг баёнотини шарҳлаб, Совет Иттифоқи давлатлар ўртасида ишонч бўлиши тарафдори, совуқ муносабатлар урушини тўхтатиш тарафдори эканлигини яна бир марта кўрсатди, деб та'кидлайди.

В. М. Молотовнинг БМТда сўзлаган нутқи тўғрисида Ҳиндистон газеталарининг фикри

ДЕҲЛИ, 25 сентябрь. (ТАСС). Барча газеталар В. М. Молотовнинг БМТ Бош Ассамблеяси сессиясида сўзлаган нутқи тўғрисидаги хабарларни босиб чиқармоқдалар ва В. М. Молотов Ҳиндистоннинг тинчликни сақлаш йўлидаги ишларига юксак баҳо берди, деб та'кидламоқдалар. «Индиан экспресс» газетасида босилган сарлавҳа характерлидир: «Молотов Нерунинг Узоқ Шарқ масалалари юзасидан кенгаш ўтказиш тўғрисидаги таклифини қувватламоқда. Ҳиндистоннинг тинчлик йўлидаги ишларига юксак баҳо берилди».

Барча газеталар В. М. Молотовнинг нутқи тўғрисидаги хабарларни кўзга кўринарли ўринларда ва катта сарлавҳалар блан босиб чиқармоқдалар.

ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ПАЛАТАСИНИНГ ТАШҚИ ИШЛАР КОМИССИЯСИ МОСКВА МУЗОКАРАЛАРИНИНГ НАТИЖАЛАРИНИ МА'ҚУЛЛАДИ

БЕРЛИН, 24 сентябрь. (ТАСС). Германия Демократик Республикаси Халқ палатаси ташқи ишлар комиссиясининг кеча бўлиб ўтган мажлиси тўғрисидаги ахборот матбуотда э'лон қилинди. Бу мажлисда Совет Иттифоқи блан Германия Демократик Республикасининг ҳукумат делегациялари ўртасида Москвада олиб борилган музокараларнинг натижалари муҳокама қилинган.

Германия Демократик Республикасининг ташқи ишлар министри Л. Больц бу масалада Германия Демократик Республикаси ҳукуматининг нуқтаи назарини баён қилиб берган. Музокараларда сўзга чиққан депутатлар Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи блан Германия Демократик Республикаси ўртасидаги муносабатлар тўғрисида Москвада тузилган Шартноманинг катта аҳамияти борлигини уқтириб гапирганлар. Улар бу Шартнома Германия Демократик Республикасининг тўла суверенитетига халқаро-ҳуқуқий шакл берганлигини ва тинчлик ишига, Европа халқларининг хавфсизлигини та'минлашга ҳамда герман масаласини тинч ва демократик асосда ҳал қилишга хизмат қилади, деб кўрсатиб ўтганлар.

Ахборотда мажлис қатнашчиларининг Москва музокараларининг натижалари Германия Демократик Республикасининг Халқ палатаси томонидан белгиланган тинчликсевар ва демократик ташқи сиёсатининг асосий принциплари тўғри принциплар эканлиги ва бирдан-бир мана шундай тўғри сиёсат туфайлигина республиканинг тўла суверенитет олиши мумкин бўлганлиги тўғрисидаги якдил фикри уқтириб ўтилган. Комиссия мажлисида, Совет Иттифоқи блан Германия Демократик Республикаси ўртасидаги Шартнома Германия Демократик Республикасини суверен давлат сифатида ва Европада тинчликни та'минлаш ишидаги халқаро фактор сифатида кучайтиради деб та'кидланган.

Комиссия Москва музокараларининг натижаларини бир овоздан ма'қуллаган ва Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи блан Германия Демократик Республикаси ўртасидаги муносабатлар тўғрисида Москвада тузилган Шартномани ма'қуллашни Халқ палатасига тавсия этиш ҳақида қарор қабул қилган.

Франция парламент делегацияси Совет Иттифоқидан жўнаб кетди

Франция Миллат мажлисининг Раиси Пьер Шнейтер бошчилигидаги Франция парламент делегацияси а'золаридан бир группаси 25 сентябрь эрталаб Ленинграддан Москвага қайтиб келди.

СССР Олий Советининг таклифи блан Совет Иттифоқига келган Франция парламент делегацияси шу куниёқ самолётда Москвадан ватанига жўнаб кетди. Совет Иттифоқида делегация а'золаридан Раймон Шмиттлэн, Жан Пюпа, Робер Обэ қолдилар. Улар бирнеча кун давомида Урал саноат корхоналари блан танишадилар.

Франция парламентининг вакиллари СССРда турган вақтларида Сталинградда, Тбилисида, Киевда, Сочида, Ленинградда бўлдилар. Меҳмонлар саноат корхоналари, қишлоқ хўжалиги, маданият муассасалари, тарихий ва архитектура ёдгорликлари блан танишдилар.

Франция парламентининг депутатлари СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Булганин ва СССР Олий Совети Президиумининг А'зоси Н. С. Хрушчев томонидан қабул қилиндилар, СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг раислари А. П. Волков ва В. Т. Лацис блан, СССР Олий Совети доимий комиссияларининг раислари ва а'золари блан ҳамда бошқа расмий кишилар блан суҳбатлашдилар.

Франция Республикаси ва СССР давлат байроқлари блан безатилган Внуково аэродромида Франция парламент делегациясини Москва меҳнаткашларининг вакиллари, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси А. П. Волков, СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси В. Т. Лацис ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

Франция парламентининг депутатлари блан биргаликда СССРда бўлган Француз журналистлари ҳам парламент делегацияси блан биргаликда ўз ватанига жўнаб кетдилар.

Москва пионерлари Франция парламентининг а'золарига гулдасталар тақдим қилдилар. Франция болаларига салом топширишларини илтимос қилдилар.

Москвадан учиб кетиш олдида делегация бошлиғи Пьер Шнейтер А. П. Волков ва В. Т. Лацисга мурожаат қилиб, Совет Иттифоқига келишга ва мамлакат ҳаёти блан танишишга таклиф этганликлари учун уларга қизғин ташаккур изҳор қилди. У, делегация а'золарининг Коммунистик партия ва Совет ҳукумати раҳбарлари блан, расмий кишилар блан ва оддий совет кишилари блан шахсан гаплашганликлари ва учрашганликларини та'кидлаб ўтди. Биз сизларнинг тинчлик ишини мустаҳкамлашга интилаётганлигингизга ишондик, деди Пьер Шнейтер, Бизнинг Совет Иттифоқи бўйлаб ажойиб саёҳатимизни уюштиришда бизларга ёрдам берганларнинг ҳаммасига қизғин ташаккуримизни билдиришингизни сўрайман. Биз ана шулар ҳақида Франция халқига гапириб берамиз. Сизларни Парижда кутамиз! Биз сизларни ўз ватанимизда катта хурсандчилик блан кутиб оламиз.

Сўнгра француз журналистлари номидан «Пари-пресс энтрансижан» газетасининг вакили М. Бромберже сўзлади. У француз журналистларига СССРда кўрсатилган меҳмондўстлик учун миннатдорчилик билдирди. (ТАСС).

В. М. МОЛОТОВ ПОЛЬША, ЧЕХОСЛОВАКИЯ ВА ЮГОСЛАВИЯ ДЕЛЕГАЦИЯЛАРИ ШАРАФИГА ЗИЁФАТ БЕРДИ

НЬЮ-ЙОРК, 25 сентябрь. (ТАСС). 24 сентябрьда СССР Ташқи ишлар министри В. М. Молотов Польша Халқ Республикаси, Чехословакия Республикаси ва Югославия Федератив Халқ Республикаси делегациялари шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Польша томонидан—ташқи ишлар министрининг ўринбосари М. Нашковский, элчи Ю. Кац-Сухи, БМТ ҳузуридаги доимий вакил Г. Бирецкий; Чехословакия томонидан — ташқи ишлар министри В. Давид, элчи Ю. Носек, БМТ ҳузуридаги доимий вакил И. Ульрих; Югославия томонидан—ташқи ишлар бўйича давлат секретари К. Попович, АҚШдаги элчи Л. Матес, БМТ ҳузуридаги доимий вакил И. Брилей ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда совет томонидан—СССРнинг БМТ Бош Ассамблеясидаги делегацияси бошлиғининг ўринбосари В. В. Кузнецов, Украина ССР ташқи ишлар министри Л. Ф. Паламарчук, Белоруссия ССР ташқи ишлар министри К. В. Киселёв, СССР делегациясининг а'золари Ю. Ю. Матулис, Я. А. Малик ва А. А Соболев, СССР делегацияси а'золарининг ўринбосарлари Г. Н. Зарубин, П. Н. Кумикин, В. Д. Купрадзе, Т. А. Николаева ва Т. Т. Тожибоев, СССР делегациясининг маслаҳатчиси Л. Ф. Ильичёв, Украина ССР делегациясининг а'зоси И. З. Штокало, Белоруссия ССР делегациясининг а'зоси М. Т. Линьков ҳозир бўлдилар.

АҚШ президенти Эйзенхауэрнинг бетоблиги

НЬЮ-ЙОРК, 25 сентябрь. (ТАСС). Газеталарнинг Денвердан (Колорадо штати) билдиришларига қараганда, кеча Нью-Йорк вақти блан соат 2 дан 45 минут ўтганда, АҚШ президенти Эйзенхауэрда юрак приступи бўлган (юрак қон томирлари бекилиб қолган).

Президентнинг матбуот масалалари блан шуғулланучи секретари бугун Эйзенхауэрнинг соғлигини назорат қилиб турган уч врач номидан баёнот берган. Бу баёнотда айтилишича, президент приступни яхши ўтказган ва ҳозир унда касалликнинг кучайиши сезилмайди. Қон босими ва пульси жойида.

АНГЛИЯ, ФРАНЦИЯ, БЕЛЬГИЯ ВА ШВЕЦИЯ МЕТАЛЛУРГЛАРИ СССРГА КЕЛДИЛАР

СССР Қора металлургия министрлигининг таклифига мувофиқ, Англия, Франция, Бельгия ва Швеция металлугларининг 20 кишидан иборат группаси 23 сентябрьда Москвага келди. Улар Совет Иттифоқида «Запорожсталь»нинг, Никополь жанубий труба заводи, Закавказье металлургия заводи ва Москва кокс-газ заводининг ишлари блан танишадилар.

Ўтган йилнинг декабрь ойида совет металлурглари Англия, Франция ва Бельгиянинг металлургия корхоналарига борган эдилар. БМТнинг Европа учун тузилган Иқтисодий комиссиясида а'зо бўлган мамлакатлар мутахассисларининг бир-бирига визитлари ана шу комиссиянинг қарорига мувофиқ, ишлабчиқариш тажрибаларини айирбошлаш тартибида ўтказилмоқда. (ТАСС).

Англия қишлоқ хўжалик делегацияси Совет Иттифоқига жўнаб кетди

ЛОНДОН, 25 сентябрь. (ТАСС). Деҳқончилик ва балиқчилик министрлигининг парламент секретари Ньюжент бошчилигидаги Англия қишлоқ хўжалик мутахассислари делегацияси 25 сентябрьда Лондондан Совет Иттифоқига жўнаб кетди. 26 кишидан иборат бу делегацияда профессорлардан Сендерс ва Хендри, миллатлар ҳамкорлигининг ўсимликлар ва генетика масалалари блан шуғулланучи бюросининг директори Хадсон (бу киши 1954 йилда СССРга келган эди) ва қишлоқ хўжалигининг бошқа мутахассислари, шунингдек «Ньюс кроникл» газетасининг вакиллари бор. «Ньюс кроникл» газетаси СССР блан Англиянинг бир-бирларига қишлоқ хўжалик делегациялари юборишнинг ташаббускоридир.

Болгар-Совет жамиятлари союзи делегациясининг Ўзбекистонда бўлиши

Чет эллар блан маданий алоқа қилучи Бутуниттифоқ жамиятининг таклифи блан Совет Иттифоқига келган Болгар-Совет жамиятлари союзи делегацияси Ўзбекистонда беш кун меҳмон бўлиб, 25 сентябрьда Тошкентдан Москвага самолётда жўнаб кетди.

Меҳмонлар республика пойтахтидаги маданий-оқартув муассасалари ва ўқув юртларининг ишлари блан танишдилар, Сталин номидаги Тошкент тўқимачилик комбинатида бўлдилар, Янгийўл районидаги 2-нчи МТСни ва бу МТС хизмат кўрсатаётган Сталин номли колхозни бориб кўрдилар, Бутуниттифоқ ўсимликшунослик илмий-текшириш институтининг Ўрта Осиё тажриба станциясида бўлдилар.

Делегация а'золари ўзларининг самимий ва дўстона кутиб олинганликлари учун Ўзбекистон меҳнаткашларига ташаккур изҳор қилдилар, Совет Иттифоқи ва Болгария халқларининг дўстлиги ва ҳамкорлиги умумий тинчлик манфаат йўлида бундан буён ҳам мустаҳкамланади ва ривожланади, деб ишонч билдирдилар.

Чет эллар блан маданий алоқа қилучи Ўзбекистон жамияти делегация шарафига қабул маросими ўтказди. (ЎзТАГ).

БМТ Бош Ассамблеясининг X сессиясида

22 сентябрь эрталабки ялпи мажлис

НЬЮ-ЙОРК, 23 сентябрь. (ТАСС). Кеча БМТ Бош Ассамблеясининг X сессиясида умумий сиёсий дискуссия бошланди. Бразилия вакили Фрейтас Валле биринчи бўлиб сўз олди. У, ўз нутқининг бош қисмида Бош Ассамблеянинг X сессияси тўрт давлат ҳукуматлари Бошлиқларининг Женева кенгаши натижасида халқаро кескинлик анча юмшаган бир шароитда тўпланганлигини та'кидлади ва тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг яқинда Женевада учрашуви мамлакатлар ўртасидаги ишончни янада мустаҳкамлаш ишига хизмат қилади, деб ишонч билдирди.

Шу блан бирга, Бразилия вакили БМТ Уставини қайтадан кўриб чиқиш кераклигини ва жумладан, Хавфсизлик Кенгашидаги доимий беш а'зонинг якдиллиги принципини бекор қилиш кераклигини айтди. Ҳолбуки ана шу муҳим принцип Хавфсизлик Кенгашида доимий а'зо бўлган мамлакатларнинг муҳим масалаларни ҳал этиш вақтида бамаслаҳат қарорлар қабул қилиш йўлини қидириб топишлари учун қабул этилганлиги ма'лум.

Шундан кейин, АҚШ делегациясининг бошлиғи давлат секретари Даллес сўзлади. Бу сессия, деди у, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти фаолиятининг ўнйиллигини нишонлабгина қолмай, балки шундан кейинги ўнйиллик ҳақиқатда биринчи ўнйилликдагига қараганда кўпроқ гармоник шароитда ўтаолиши учун белгилар борлигини ҳам ифода этади. Бунга эришиш учун кучимиз етади, албатта.

Даллес янги а'золар қабул қилиш масаласига тўхталиб, Хавфсизлик Кенгаши ва Бош Ассамблея X сессия давомида «танлаб олинишига муносиб» бўлган мамлакатларнинг ҳаммасини БМТга қабул қилиш учун зарур тадбирларни кўради, деб умид қилди.

Даллес Бош Ассамблеянинг бу сессияси Уставни қайтадан кўриб чиқиш учун конференция чақириш масаласини муҳокама қилиши керак эканлигини айтди.

Даллес икки сессия ўртасидаги даврда бўлиб ўтган воқиаларга тўхталиб, бу воқиалар адолат ва халқаро ҳуқуқ принципларига мувофиқ суратда Уставнинг халқаро тинчлик ва хавфсизлик тўғрисидаги мақсадларига эришишга анча ёрдам берди, деди.

Аммо, АҚШ вакили Ғарбий Германиянинг НАТОга ва Брюссель шартномасига қўшилиши каби фактларни ҳам ана шундай воқиалар қаторига қўйди.

Даллес Австрия блан давлат шартномаси тузилганлигини эсга олиб, бундай деди:

Германия ва Австрияга нисбатан бўлган ана шу воқиалардан сал вақт ўтгач, Франция, Буюк Британия, Совет Иттифоқи ва Қўшма Штатлар уруш хавфини камайтириш ва ҳали ҳал этилмаган масалаларни музокаралар олиб бориш йўли блан ҳал этиш учун янги тадбирларни кўрдилар.

Шу йилнинг май ойида ғарбдаги уч давлат «икки босқич»да иш кўришни таклиф этди. «Биринчи босқич»лар «иккинчи босқич» учун «янги импульс»ни та'минлаш мақсадида ҳукумат бошлиқларининг кенгашидан иборат бўлиши лозим эди. Ана шу «иккинчи босқич»да проблемаларнинг моҳиятини батафсил ўрганиб чиқиш зарур.

Бу программанинг биринчи босқичи шу йилнинг июль ойида Женевада ҳукумат бошлиқлари учрашган вақтда амалга оширилди.

Ҳозирги вақтда биз илгари келишиб қўйилган «иккинчи босқич»га қадам қўймоқдамиз. БМТнинг қуролсизланиш Комиссияси кичик комитети қуролсизланиш юзасидан Женевада баён этилган идеяларни ҳозирданоқ муҳокама қилмоқда.

Франция, Бирлашган Корольлик, Совет Иттифоқи ва Қўшма Штатларнинг ташқи ишлар министрлари келгуси ойда Женевада учрашадилар. Ғарб давлатлари зарурат бўлган жойда Германия Федерал Республикаси блан ва НАТОдаги бошқа ўз шериклари блан ҳамкорлик қиладилар.

Ана шу ихтилофларни бир-бири блан яқинлаштириш учун ғарб давлатлари Европа хавфсизлигининг умумий планини тақдим этишга тайёрдирлар. Бу план Совет Иттифоқига талайгина қўшимча гарантиялар беради. Ғарб давлатлари тутган ана шу позициянинг Германия Федерал Республикасининг шунга ўхшаш кайфияти блан тўғри келиши процеденти бўлмаган имкониятлар очиб беради. Аммо, немисларнинг мен тасвирлаб ўтган кайфияти доим худди шу руҳда қолмаслиги ҳам мумкин. Шу блан бирга, ғарб давлатлари, шу жумладан Қўшма Штатлар, Совет Иттифоқининг Европа хавфсизлигидаги манфаатдорлигини қўллаб-қувватлаш учун ўзларининг ҳозирги мажбуриятларини кенгайтиришга доим тайёр бўладилар, деб ўйлаш ярамайди.

Ҳозирги вақтда мавжуд бўлган имконият одатдан ташқари имконият бўлиб, шунчалик кўп конструктив қарорларни ўз ичига оладики, тўрт давлат ташқи ишлар министрларининг яқинда бўладиган кенгаши Германияни Европа хавфсизлиги рамкаларида бирлаштириш учун мустаҳкам асос топади, деб ишониш мумкин.

АҚШ делегациясининг бошлиғи Шарқий Европа мамлакатлари тўғрисидаги ва «халқаро коммунизм» ҳақидаги масалага яна тўхталиб, гўё бу «проблемалар» халқаро кескинликка сабаб бўлмоқда ва «ҳукуматлар ўртасида самимий муносабатлар бўлишига» халақит бермоқда, деб айтди.

Сўнгра, Даллес Америка қит'асидаги, Яқин Шарқдаги ва Шарқи-Жанубий Осиёдаги аҳволга тўхталиб ўтди. Жумладан, у, СЕАТО «мудофаа характери»га эга, деб да'во қилди.

Бандунг конференциясида Чжоу Энь-лай жаноблари Қўшма Штатлар блан бевосита музокаралар олиб боришни таклиф этди. Биз, ҳар иккала мамлакатга тааллуқли бўлган ва учинчи томоннинг ҳуқуқларига дахл қилмайдиган масалалар блангина шуғулланишимизни кўзда тутиб, ана шу таклиф АҚШ учун мақбул эканлигини дарҳол айтдим. Ана шу писанда, жумладан, АҚШга тааллуқли бўлган даражада, Хитой республикаси (Чан Кай-шичилар тўдаси кўзда тутилади — **ред**)га тегишли эди. Биз, Хитой республикасини эски дўстимиз ва иттифоқчимиз деб билиб, унга нисбатан хайрихоҳ бўлиб қолмоқдамиз.

Тахминан 15 ой илгари Қўшма Штатлар бизнинг гражданларимизни АҚШга қайтариш масаласи юзасидан Женевада Хитой Халқ Республикаси блан музокара юргиза бошлади. Чжоу Энь-лай жанобларининг Бандунгда қилган баёноти ва мен қайтарган жавоб натижасида бу музокаралар даставвал, америка гражданларини озод қилиш ва ватанига қайтариш масаласини ва сўнгра ҳар иккала мамлакатга бевосита алоқаси бўлган бошқа амалий масалаларни муҳокама қилиш учун шу йилнинг август ойида яна бошланди...

Даллес атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш масаласига тўхталиб, бундай деди:

Атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш тўғрисида ўтган йили гапирган эдим. Биз, умидсизлик туғдирган музокаралар даврини бошдан кечирдик. Ана шу музокаралардан кузатилган мақсад 1953 йил 8 декабрьда президент Эйзенхауэр томонидан сизга тақдим этилган программада Совет Иттифоқининг иштирок қилишини та'минлаш эди.

Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқи ҳамкорлик қилишга кўпроқ мойил эканлигини кўрсатмоқда ва таклиф этилган халқаро агентлик вужудга келтирилганидан кейин бу агентликнинг ишлаши учун парчаланучи материалларни ажратиб бериш тўғрисида бош министр Булганиннинг яқинда қилган таклифини биз хурсандлик блан қайд қиламиз.

Хаво инспекцияси ҳамма нарсани очиб ташламайди, ёки инспекциянинг ҳамма нарсани ўз ичига оладиган узил-кесил системаси деб ҳисобланаолмайди. Аммо, хаво инспекцияси очиб ташлай оладиган ишлар, зўр таваккаллик блан қилинадиган ишларнинг олдини олиш учун етарли бўлади.

Хаво инспекцияси инспекция қилиш ва қуролсизланиш йўлида шундан кейинги қадамлар учун йўл очиб беради. Бизларнинг ҳаммамиз,—мен Қўшма Штатларни ҳам қат'ий суратда шу қаторга қўшаман,—ана шу тадбирларнинг амалга оширилишини кўришни истаймиз.

Узоқ тажриба шу нарсани яққол кўрсатадики, ишончсизлик бўлган тақдирда ва бинобарин, қуролланиш зарур бир нарса деб ҳисобланган тақдирда, қурол-яроғларни чеклашга ҳақиқатда эришиб бўлмайди. Қўрқиш туйғулари йўқолган ва қурол-яроғлар камроқ зарур бўлиб қолган бир пайтда қурол-яроғларни камайтириш мумкин.

Қўшма Штатлар Совет Иттифоқи самолётларининг АҚШ территорияси устида учишига ва Совет Иттифоқи Қўшма Штатлар самолётларининг ўз территорияси устида учишига рухсат берганида, бу мамлакатлар бир-бирларига қарши агрессив ниятда эмасликларини кўрсатиш учун анча олға қараб катта қадам қўйганликларини ҳамма сезган бўлур эди. Мен бунга аминман. Шундай қилганда, президент Эйзенхауэр Женевада сўзлаган нутқида айтиб ўтганидек, инспекция ва қуролсизланишнинг ҳамма нарсани ўз ичига оладиган илмий системасига ўтиш енгиллашган бўлар эди.

Бу давр энди тамомланган бўлса керак. Мен шунга аминманки, Женевада бўлган барча тўрт ҳукуматнинг бошлиқлари худди шундай натижани истаган эдилар ва уларнинг ҳарбири бунга ўз ҳиссасини қўшди. Бунинг натижасида чинакам янги руҳ ҳукм сурмоқда. Халқаро муносабатларда эпчиллик кўпроқ ва беқарорлик камроқ кўрина бошлади.

* * *

НЬЮ-ЙОРК, 24 сентябрь. (ТАСС). Бош Ассамблеянинг 23 сентябрь кундузги мажлиси X сессиянинг кун тартибини тасдиқлашга бағишланди. Бош Комитет томонидан кун тартибига киритиш учун тавсия этилган моддаларнинг кўпчилиги муҳокама қилинмай тасдиқланди. Аммо, Бош Комитетда мунозараларга сабаб бўлган масалалар юзасидан музокаралар яна бошланди.

Бош Комитетнинг кўпчилиги Кипр масаласини Бош Ассамблеянинг кун тартибига киритмасликни тавсия қилди. Кипр масаласи юзасидан Греция, Англия, Туркия, Польша, АҚШ, СССР, Ҳиндистон ва бошқа мамлакатларнинг вакиллари сўзладилар.

Греция делегациясининг бошлиғи, ташқи ишлар министри Стефанопулос бундай деди: халқларга ўз тақдирларини ўзлари белгилаш ҳуқуқини бериш принципидан «стратегия мулоҳазалари» деган баҳона блан воз кечишни таклиф этаётган кишиларнинг фикрига Греция қўшилаолмайди. Агар, деди у, халққа озодлик ҳуқуқи беришдан бош тортадиган бўлсалар, у ҳолда бу халқ олдида фақат икки йўл — зўравонлик қилиш йўли ёки Бирлашган миллатлар йўли қолади. БМТ мустақиллик ҳуқуқи берилишини талаб этаётган халқнинг фикрини эшитишдан бош тортадиган бўлса, бу нарса масалани кескинлаштириши мумкин, холос.

Стефанопулос сўзининг охирида яна та'кидлаб айтдики, Греция Кипр халқининг ўз тақдирини ўзи ҳал этиш тўғрисидаги талабини фақат қўллаб-қувватламоқда ва Кипр аҳолиси томонидан чиқариладиган ҳарқандай қарорни Греция ҳурмат қилади.

Кипр масаласини Бош Ассамблеянинг кун тартибига киритишга қарши чиққан Англия, Туркия ва АҚШ вакиллари бу масаланинг БМТда муҳокама қилиниши манфаатдор мамлакатлар ўртасидаги муносабатларни янада кескинлаштиради, дедилар ва бундай масалани, Англия вакили айтганидек, «жимжит ҳал этиш» яхшироқ экан.

Ҳиндистон, Ироқ ва Таиланд вакиллари ўз тақдирларини ўзи белгилаш принципини қувватлаганлари ҳолда, Кипр масаласини Бош Ассамблеянинг шу сессиясида муҳокама қилиш мақбул эканлигига шубҳа блан қараганликларини билдирдилар.

Польша, Совет Иттифоқи ва Эквадор вакиллари бу масалани кун тартибига киритишни ёқлаб гапирдилар.

Совет Иттифоқи вакили В. В. Кузнецов айтдики, мен Кипр тўғрисидаги масалани моҳияти э'тибори блан батафсил қараб чиқишни истамайман ва бу масалани кун тартибига киритишнинг расмий томонигагина тўхталиб ўтиш блан чекланаман. Кипр масаласи, деди В. В. Кузнецов, Бош Ассамблея IX сессиясининг кун тартибига киритилган эди. Аммо, бу масала ҳал этилмай қолганлиги ма'лум. Греция делегациясининг бу масалани кун тартибига киритиш тўғрисидаги янги илтимосига сабаб шуки, Кипрдаги аҳвол яхшиланиши уёқда турсин, балки ёмонлашиб бормоқда, манфаатдор мамлакатлар ўртасидаги муносабатлар янада кескинлашиб кетди.

Шунга биноан, деди сўзининг охирида В. В. Кузнецов, СССР делегацияси халқларнинг тенг ҳуқуқлилиги принципи ва ўзларини ўзлари бошқариш ҳуқуқини БМТ раҳбарлиги остида Кипр ороли аҳолисига нисбатан жорий қилиш тўғрисида Греция делегати томонидан киритилган масалани Бош Ассамблеянинг шу сессияси муҳокамасига киритиш ва бу масалани э'тибор блан қараб чиқиш тўғрисидаги таклифни қувватлайди.

Эквадор вакили бундай деди: Кипр масаласини ҳозирги пайтда муҳокама қилишдан воз кечиш учун ҳечқандай асос йўқ, чунки бу масалани бевосита музокаралар олиб бориш йўли блан ҳал этиш соҳасидаги уринишлар барбод бўлди. Дарвозамизни тақиллатиб келган ва ўз уставингизга ёзилган гапларга ишонасизми, деб сўраётган кичик халқнинг талабини рад этиб бўлмайди, деди у.

Бош Ассамблея номма-ном овозга қўйиш натижасида Кипр масаласини кун тартибига киритмасликка қарор берди. 28 делегация (АҚШ, Англия, Франция, Туркия ва бошқалар) бу қарорни ёқлаб овоз берди, 22 делегация (Греция, СССР, Эквадор, Миср, Белоруссия ССР, Польша, Украина ССР, Афғонистон ва бошқалар) бу қарорга қарши овоз берди. 10 делегация (Ҳиндистон, Бирма, Индонезия, Филиппин ва бошқалар) овоз бериш вақтида бетараф қолди.

Бош Ассамблеянинг навбатдаги ялпи мажлиси 26 сентябрьда бўлади.

ХРОНИКА

СССР Олий Совети Президиуми СССР Кенг исте'мол саноат товарлари министрлигининг корхоналари ва ташкилотлари базасида СССР Тўқимачилик саноати иттифоқ-республика министрлиги ва СССР Енгил саноат иттифоқ-республика министрлиги ташкил қилди ва бу министрликларга СССР Министрлар Совети тасдиқлаган рўйхатдаги корхоналар ва ташкилотларни топширди.

СССР Олий Совети Президиуми иттифоқчи республикаларда иттифоқчи республикалар Кенг исте'мол саноат товарлари министрликларининг корхоналари ва ташкилотлари базасида тўқимачилик саноати министрликлари ва енгил саноат министрликлари ташкил қилишни зарур деб топди.

СССР Олий Совети Президиуми СССР Тўқимачилик саноати министри қилиб ўртоқ Никита Семенович Рижовни тайинлади.

СССР Енгил саноат министри қилиб ўртоқ Николай Николаевич Миротворцев тайинланди.

Редактор З. ЕСЕНБОЕВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/IX да **Юрак сирлари**, 28/IX да **Алишер Навоий**.

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/IX да **Оққуш кўли**, 28/IX да **Етти гўзал**.

ҚИШКИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«РОДИНА» (эрталаб соат 10 дан кеч 8 гача). «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз соат 12 дан кеч 10 гача), «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун) — янги Австрия бадиий фильми **Сув юлдузлари**.

НАВОИЙ номли (эрталаб соат 10 дан кеч 8 гача), «ИСКРА» (эрталаб соат 10 — 20 минутдан), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» — янги Австрия бадиий фильми **Гаспароне**.

«РОДИНА» — кеч соат 8 ва 10 да **Байжу Бавра**.

НАВОИЙ номли — кеч соат 8 ва 10 да **Аршин мололон**.

«ИСКРА» — эрталаб соат 9 — 40 минутда **Мардлик мактаби**.

ЁЗГИ КИНОТЕАТРЛАРДА:

«ВАТАН», «УДАРНИК — **Сув юлдузлари**.

НАВОИЙ номли, КИРОВ номли — **Гаспароне**.

«ИСКРА», **«ХИВА»** — **Йўл**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
28 сентябрьда
3 бўлимдан иборат
ЦИРК ТАМОШАЛАРИ
Аттракцион —
ЙИРТҚИЧ ҲАЙВОНЛАРНИНГ АРАЛАШ ГРУППАСИ
Ўргатучи — **Иван Рубан.**
Ўйин ораларида қизиқчилардан **Зонов** ва **Чеколтан** қатнашади.
Тамоша кеч соат 8 да бошланади. Билетлар эрталаб соат 11 дан сотилади.

Қизилтут проезд, 63-нчи уйда туручи **Сиддиқ Содиқовнинг** Навоий кўчаси, Автоматний проезд, 30-нчи уйда туручи Иқбор Исҳоқовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Москва район, 2-нчи участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ. Тошкент. «Правда Востока» кўчаси № 34 РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ коммутатор — 36334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими— 136. Пропаганда бўлими — 136. Совет қурилиши бўлими — 135 Маданият бўлими — 132 Адабиёт ва сан'ат бўлими — 39040 Қишлоқ хўжалик бўлими — 135 Саноат ва транспорт бўлими — 132. Секретариат — 34048. Э'лонлар бўлими — 38142.

Р. 01725. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр № А — 1515.